Oktober 2026

Vademecum

van de afdeling Wetgeving

Raad van State
Conseil d'État
Staatsrat

Dit vademecum is bedoeld als een praktische gids voor de adviesprocedure voor de afdeling wetgeving. Dit houdt in dat de tekst zo eenvoudig en toegankelijk mogelijk is geformuleerd. Indien u na het lezen van deze tekst nog twijfelt of vragen hebt, kan u contact opnemen met de griffie van de afdeling wetgeving (via e-mail (wet-leg@raadvanstate.be) of via telefoonnummer 02 234 97 80) of met de auditeur (dit laatste dan in het kader van een specifieke adviesaanvraag).

Naast een gestructureerd overzicht van de adviesprocedure bevat dit vademecum ook een aantal vaak gestelde vragen (FAQ) en de nodige modellen voor het indienen van een adviesaanvraag.

Inhoudsopgave

I. Overzicht adviesprocedure 4

A. Wie kan het advies vragen? 4

B. Over welke soorten teksten kan het advies worden gevraagd? (adviesbevoegdheid) 4

1. Voorontwerpen en voorstellen van wet, decreet of ordonnantie, alsook amendementen 5

2. Ontwerpen van koninklijke besluiten, besluiten van de regeringen en ministeriële besluiten 6

3. Andere rechtsregels 7

4. Nieuwe raadpleging over dezelfde of gewijzigde tekst 7

C. Welke teksten moeten om advies worden voorgelegd? (adviesverplichting) 7

1. Regeringsleden 7

2. Parlementsvoorzitters 10

D. Binnen welke termijn kan het advies worden gevraagd? 11

1. Zonder termijn 11

2. Zestig of dertig dagen 11

3. Vijf werkdagen 14

4. Berekening van de termijnen 16

E. Hoe moet de adviesaanvraag worden ingediend? 16

1. Voorafgaand vereiste: overleg in de ministerraad of in de regering 16

2. Formele vereisten 17

F. Behandeling van de adviesaanvraag 21

1. Overlaatprocedure 21

2. Onderzoek door de auditeur 21

3. Behandeling door de kamer(s) 22

G. Bezorging en vertaling van het advies 24

1. Bezorging van het advies 24

2. Vertaling van het advies 24

H. Inhoud van het advies 25
1. Een juridisch advies en geen beleidsadvies 25
2. Een niet-bindend advies 25
3. Een open onderzoek 25
4. Gevolgen van de onontvankelijkheid van de adviesaanvraag 26
5. Gevolgen van ernstige juridische tekortkomingen van de tekst 26
I. Aanpassingen ingevolge het advies en repliek op het advies 26
1. Mogelijke aanpassingen van de tekst na het advies (in geval van adviesverplichting) 26
2. Repliek op het advies 27
J. Bekendmaking van het advies 28
1. Algemene regeling 28
2. Bijzondere gevallen 28
II. Vaak gestelde vragen 30
A. Welke termijn kies ik het beste voor mijn adviesaanvraag? 30
B. Ik wil de afdeling wetgeving meer tijd geven om een diepgaander advies te geven, maar ik wil het advies binnen drie maanden ontvangen. Hoe pak ik dat aan? 30
C. Wat met een adviesaanvraag tijdens vakantieperiodes? 30
D. Wat als de afdeling wetgeving beslist geen advies te geven over een ontwerpbesluit? 31
E. Wat met beslissingen van de ministerraad of van een regering waarin bepaalde voorwaarden worden geformuleerd over de raadpleging van andere organen (vooraleer de afdeling wetgeving wordt geraadpleegd) en bepaalde termijnen voor de raadpleging van de afdeling wetgeving worden bepaald? 31
F. Wanneer en hoe kan ik de afdeling wetgeving contacteren (voor en tijdens de adviesaanvraag)? 32
G. Is het mogelijk om binnen het kader van de adviesaanvraag specifieke problemen onder de aandacht van de afdeling wetgeving te brengen? 33
H. Kan de tekst van een ontwerp nog worden gewijzigd gedurende de adviesaanvraag? 33
I. Kan ik een adviesaanvraag intrekken of wijzigen en op welke wijze? 33
J. De auditeur stelt (veel) vragen (op korte termijn) over de tekst. Moet ik me zorgen maken? 33
K. Waarom gaat mijn dossier naar verenigde kamers of naar de algemene vergadering? 34
L. We begrijpen de draagwijdte van een opmerking in het advies van de afdeling wetgeving niet. Wat moeten we doen? 34
M. Kan de tekst van een ontwerp nog worden gewijzigd na het advies? 34
N. Kan ik de afdeling wetgeving een tweede keer raadplegen (over een aangepaste versie van het ontwerp)? 35

O. Ik wil uitdrukkelijk vermelden wat ik gedaan heb met de opmerkingen in een advies van de afdeling wetgeving. Hoe kan ik dat doen? ... 35

P. Wat betekenen de codes na het adviesnummer? ... 35

Q. Wat betekenen de codes onderaan de rechtermarge? ... 35

R. Waar vind ik de adviezen van de Raad van State? ... 35

S. Waar kan ik terecht voor vragen over wetgevingstechniek? ... 36

III. Modellen van brieven ... 37

Bijlage 1. Brief met adviesaanvraag van een minister zonder termijnbepaling ... 37

Bijlage 2. Brief met adviesaanvraag van een minister binnen een termijn van zestig dagen ... 38

Bijlage 3. Brief met adviesaanvraag van een minister binnen een termijn van dertig dagen ... 39

Bijlage 4. Brief met adviesaanvraag van een minister binnen een termijn van vijf werkdagen ... 40

Bijlage 5. Brief met gezamenlijke adviesaanvraag van een of meer ministers ... 41

Bijlage 6. Machtiging tot het indienen van een gezamenlijke adviesaanvraag ... 42

Bijlage 7. Brief met adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement zonder bepaling van een termijn ... 43

Bijlage 8. Brief met adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement binnen een termijn van zestig dagen ... 44

Bijlage 9. Brief met adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement binnen een termijn van dertig dagen ... 45

Bijlage 10. Brief met adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement binnen een termijn van vijf werkdagen ... 46

Bijlage 11. Brief met gezamenlijke adviesaanvraag van een of meer voorzitters van een parlement ... 47

Bijlage 12. Machtiging tot het indienen van een gezamenlijke adviesaanvraag ... 48

I. Overzicht adviesprocedure

1. De afdeling wetgeving van de Raad van State is een juridisch adviesorgaan. Ze geeft een juridisch, beredeneerd advies aan de parlementen en regeringen van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten (nr. 2) over ontwerpteksten van wettelijke of reglementaire aard (nrs. 3 tot 11). In de regel is het advies van de afdeling wetgeving verplicht voor teksten die afkomstig zijn van de regeringen (nrs. 12 tot 19). Het advies kan worden gevraagd (maar is in beginsel niet verplicht) voor teksten die afkomstig zijn van parlementsleden (nrs. 20 tot 22). De adviesaanvrager kan kiezen tussen een aanvraag zonder termijn, op zestig of dertig dagen of op vijf werkdagen, maar de gekozen termijn heeft wel gevolgen voor de diepgang van het advies (nrs. 23 tot 44). Voor de indiening van de adviesaanvraag gelden een aantal formele vereisten (nrs. 45 tot 54). Wanneer de adviesaanvraag daadwerkelijk in behandeling wordt genomen (nr. 55), wordt ze achtereenvolgens door de bevoegde auditeur en door de bevoegde kamer(s) behandeld (nrs. 56 tot 64), waarna het advies wordt bezorgd en eventueel vertaald (nrs. 65 en 66). In dit vademecum wordt ook nog ingegaan op de inhoudelijke kenmerken van het advies (nrs. 67 tot 71), op de aanpassingen ingevolge het advies en op de eventuele repliek op het advies (nrs. 72 tot 75), alsook op de bekendmaking van het advies (nrs. 76 tot 81).

A. Wie kan het advies vragen?

2. De afdeling wetgeving geeft geen adviezen op eigen initiatief. Ze kan enkel optreden op vraag van de parlementsvoorzitters en van de leden van de regeringen van de federale overheid en van de gemeenschappen en de gewesten.

Het advies van de afdeling wetgeving kan worden gevraagd door de voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat en de gemeenschaps- en gewestparlementen, met inbegrip van de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie en van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad. Ter wille van de eenvoud worden deze instellingen hierna op algemene wijze aangeduid als parlementen.

Het advies kan ook worden gevraagd door de leden van de regeringen, namelijk de federale regering en de gemeenschaps- en gewestregeringen, met inbegrip van het College van de Franse Gemeenschapscommissie en van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad. Wanneer verder in deze tekst sprake is van regeringen, worden al deze regeringen en colleges bedoeld.

De staatssecretarissen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn niet gerechtigd om het advies van de afdeling wetgeving te vragen en moeten dus de adviezen over ontwerpen die onder hun bevoegdheid vallen, laten aanvragen door de minister aan wie ze zijn toegevoegd.

Andere overheden kunnen geen advies vragen aan de afdeling wetgeving. Zo geeft de afdeling wetgeving geen advies aan provincies, steden en gemeenten of aan andere overheidsinstellingen.

B. Over welke soorten teksten kan het advies worden gevraagd? (adviesbevoegdheid)

3. Het advies van de afdeling wetgeving kan enkel worden gevraagd over voorontwerpen en voorstellen van wet, decreet of ordonnantie en amendementen hierop (nrs. 4 tot 6), alsook over ontwerpen van reglementair besluit (nrs. 7 tot 9). De afdeling wetgeving geeft geen advies over andere ontwerpen van rechtsnormen (nr. 10), dus bijvoorbeeld ook niet over een voorstel tot herziening van de Grondwet.

De aan de afdeling wetgeving voorgelegde teksten moeten zowel inhoudelijk als vormelijk volledig afgewerkt zijn, met andere woorden gereed om te worden aangenomen en bekendgemaakt. Indien de om advies voorgelegde tekst vanuit dat oogpunt belangrijke tekortkomingen vertoont, kan de adviesaanvraag onontvankelijk worden verklaard.

1. Voorontwerpen en voorstellen van wet, decreet of ordonnantie, alsook amendementen

a. Beginsel

4. Voorontwerpen van wet, decreet of ordonnantie zijn ontwerpteksten die tot stand komen op initiatief van de regering. Ze moeten voor advies worden voorgelegd aan de afdeling wetgeving, nadat ze door de regering (of, voor de federale overheid, de ministerraad) werden besproken en goedgekeurd (nrs. 12 tot 19). De term "voorontwerp" slaat op ontwerpteksten die nog niet in het parlement zijn ingediend. Na die indiening spreekt men van een wetsontwerp of een ontwerp van decreet of ordonnantie. Ter wille van de eenvoud worden deze voorontwerpen hierna wetgevende ontwerpen genoemd.

Met voorstellen van wet, decreet of ordonnantie wordt dan weer verwezen naar teksten die tot stand komen op initiatief van een of meer parlementsleden. Ze worden hierna wetgevende voorstellen genoemd. De parlementsvoorzitter (dus niet het parlementslid zelf) kan het advies vragen van de afdeling wetgeving; hij is daar in beginsel niet toe verplicht (nrs. 20 tot 22).

Ook amendementen op wetgevende ontwerpen en voorstellen kunnen voor advies worden voorgelegd, of ze nu uitgaan van de regering of van parlementsleden.

b. Uitzonderingen

5. De afdeling wetgeving is in beginsel dan weer niet bevoegd om advies te geven over wetgevende voorstellen of ontwerpen die geen materiële wet zijn of die, anders gezegd, geen algemeen verbindende rechtsregels bevatten omdat ze niet gericht zijn tot een onbepaalde groep van burgers. Zo is de afdeling wetgeving onbevoegd voor wetgevende voorstellen of ontwerpen met betrekking tot de begroting, rekeningen, leningen, domeinverrichtingen, het legercontingent en het van verval ontheffen van wetgevende ontwerpen aan het begin van een nieuwe zittingsperiode. De afdeling wetgeving is ook onbevoegd voor de bepalingen van wetgevende voorstellen of ontwerpen die enkel betrekking hebben op individuele personen.

In een begrotingsontwerp mogen wel geen zogenaamde begrotingsruiters worden opgenomen, dit zijn bepalingen van regelgevende aard. Dergelijke bepalingen moeten uit dat ontwerp worden gelaten en eventueel worden opgenomen in een wetgevend ontwerp waarover de afdeling wetgeving wel moet worden geraadpleegd.

c. Bijzonder geval: instemming met verdragen en samenwerkingsakkoorden

6. Wetgevende ontwerpen tot instemming met verdragen en samenwerkingsakkoorden vormen een uitzondering op de uitzondering. Aangezien ze enkel de instemming van het betrokken parlement met die verdragen en samenwerkingsakkoorden beogen, bevatten ze op zich geen rechtsregels. Toch acht de afdeling wetgeving zich ervoor bevoegd omdat de rechtsregels die in het verdrag of samenwerkingsakkoord vervat zijn, door de instemming uitwerking krijgen in de interne rechtsorde. De afdeling wetgeving onderzoekt dan ook via de instemmingstekst de bepalingen van het verdrag of samenwerkingsakkoord.

2. Ontwerpen van koninklijke besluiten, besluiten van de regeringen en ministeriële besluiten

7. De afdeling wetgeving geeft advies over ontwerpen van koninklijke besluiten, besluiten van de regeringen en ministeriële besluiten (hierna: ontwerpbesluiten). Maar niet alle ontwerpbesluiten kunnen om advies worden voorgelegd. Dat is enkel het geval voor "reglementaire" ontwerpen, namelijk diegene die algemeen verbindende rechtsregels bevatten. De term "reglementair" heeft wat betreft de adviesverplichting voor de afdeling wetgeving echter een specifieke betekenis die minder ruim is dan de gebruikelijke definitie van materiële rechtsregels. Er zijn met andere woorden een aantal gevallen van materiële rechtsregels in besluiten die niet als reglementair worden beschouwd en waarvoor de afdeling wetgeving zich niet bevoegd acht. Zo worden bijvoorbeeld (onderdelen van) ontwerpbesluiten door de afdeling wetgeving niet als "reglementair" beschouwd als ze:

- enkel beleidsverklaringen, niet-bindende richtlijnen of aanbevelingen bevatten;
- enkel toepassing vinden op welbepaalde individualiseerbare personen (bijvoorbeeld het toekennen van een subsidie aan een natuurlijke persoon of aan een rechtspersoon), zelfs indien het gaat om meerdere opgesomde personen in één zelfde tekst;
- een adviesorgaan (zonder beslissingsbevoegdheid) op te richten zonder te voorzien in enige verplichting om dit te raadplegen;
- enkel de uitoefening van een vorm van bestuurlijk toezicht betreffen (bijvoorbeeld de goedkeuring van een huishoudelijk reglement, van statuten of van een beheerscontract);
- enkel een reeds bestaande rechtsregel op een concrete situatie toepasselijk verklaren zonder dat er nieuwe rechtsregels aan worden toegevoegd;
- enkel verband houden met de interne organisatie van het bestuur, geen gevolgen hebben voor andere rechtsonderhorigen en niet raken aan de rechtspositie van het overheidspersoneel, zoals bijvoorbeeld de interne inrichting en organisatie van een ministerieel departement;
- weddeschalen of taalkaders vaststellen (en geen bijzondere voorwaarden verbonden aan de toekenning van of de indeling bij die weddeschalen of taalkaders).

Ontwerpbesluiten die enkel de datum van inwerkingtreding regelen van wetten, decreten of ordonnanties die een materiële wet vormen (nr. 5), zijn wel reglementair. Reglementaire ontwerpbesluiten verliezen hun reglementair karakter niet indien ze slechts tijdelijk gelden (bijvoorbeeld voor één jaar).

8. Het is niet altijd eenvoudig om voor een nieuw geval (waarvoor nog geen precedenten bestaan) te bepalen of het om een reglementair ontwerpbesluit gaat. In geval van twijfel doet men er goed aan om het advies in te winnen van de afdeling wetgeving (en eventueel die twijfel tot uiting te brengen in de adviesaanvraag). Indien de afdeling wetgeving bevestigt dat het ontwerpbesluit niet reglementair is, verklaart zij zich onbevoegd en kan men het besluit uitvaardigen. Indien men de afdeling wetgeving in een dergelijk geval niet raadpleegt, loopt men het gevaar dat een rechter in een later rechtsgeding zou oordelen dat het advies ten onrechte niet werd gevraagd en het besluit zou vernietigen of zou weigeren het toe te passen in dat geding (nr. 16).

9. Het is niet mogelijk om een ontwerp van koninklijk besluit of van regeringsbesluit voor advies voor te leggen wanneer de rechtsgrond voor dat besluit nog niet voldoende vaststaat. Dat is het geval wanneer een wetgevend initiatief dat tot die rechtsgrond moet leiden, nog in behandeling is in het parlement of er zelfs nog niet is ingediend. In een dergelijk geval zal men moeten wachten tot het wetgevend initiatief definitief is aangenomen in de plenaire vergadering(en) vooraleer men het ontwerp van koninklijk besluit of van regeringsbesluit dat er de uitvoering van vormt, voor advies kan voorleggen. Het is dus in beginsel niet mogelijk om een wetgevend ontwerp samen voor advies voor te leggen met het ontwerpbesluit dat er de uitvoering van vormt, met als gevolg dat een dergelijke adviesaanvraag onontvankelijk is wat betreft het ontwerpbesluit. Niets verhindert de adviesaanvrager

evenwel om in het dossier met de adviesaanvraag over een wetgevend ontwerp het ontwerp van uitvoeringsbesluit op te nemen, teneinde de afdeling wetgeving volledig in te lichten over de draagwijdte van de bepalingen van het wetgevend ontwerp, met name wat betreft de delegaties die erin voorkomen.

Het is wel mogelijk om een ontwerp van koninklijk besluit of regeringsbesluit samen voor advies voor te leggen met een ontwerp van ministerieel besluit dat er de uitvoering van vormt, omdat die twee teksten allebei worden aangenomen binnen de uitvoerende macht.

3. Andere rechtsregels

10. De afdeling wetgeving is niet bevoegd om te adviseren over andere soorten rechtsregels die uitgaan van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten, zoals reglementen van parlementen en ministeriële omzendbrieven. Zij is ook niet bevoegd om advies te geven over voorstellen tot herziening van de Grondwet of over samenwerkingsakkoorden die niet voor instemming aan het parlement moeten worden voorgelegd (zgn. uitvoerende of administratieve samenwerkingsakkoorden).

4. Nieuwe raadpleging over dezelfde of gewijzigde tekst

11. Wanneer de afdeling wetgeving al eerder advies heeft gegeven over een vorige versie van een tekst, zal het advies in beginsel beperkt blijven tot de bepalingen die nieuw zijn. Bepalingen die enkel werden aangepast aan de opmerkingen van de afdeling wetgeving moeten derhalve niet opnieuw voor advies voorgelegd worden.

C. Welke teksten moeten om advies worden voorgelegd? (adviesverplichting)

1. Regeringsleden

a. Beginsel

12. In beginsel moet elk wetgevend of reglementair ontwerp dat uitgaat van een regering of van een van haar leden en dat onder de adviesbevoegdheid van de afdeling wetgeving valt, voor advies worden voorgelegd. Het gaat hierbij dan zowel om voorontwerpen van wet, decreet of ordonnantie (nrs. 4 tot 6) als om ontwerpen van reglementair besluit (nrs. 7 tot 9) die worden ingediend door regeringsleden.

De regering kan daarbuiten, indien zij dat wenst, het advies vragen van de afdeling wetgeving over wetgevende voorstellen (afkomstig van parlementsleden) en over amendementen op wetgevende ontwerpen of voorstellen (of ze nu afkomstig zijn van de regering zelf (nr. 18) of van parlementsleden).

13. Deze adviesverplichting houdt in dat de afdeling wetgeving elke bepaling van het ontwerp moet hebben onderzocht vooraleer het wetgevend ontwerp kan worden ingediend in het parlement of vooraleer het ontwerpbesluit kan worden uitgevaardigd. Er kunnen na het advies van de afdeling wetgeving in het ontwerp wel nieuwe bepalingen worden opgenomen of bepalingen worden gewijzigd, wanneer daarmee wordt tegemoetgekomen aan opmerkingen in het advies van de afdeling wetgeving. Voor andere nieuwe bepalingen of wijzigingen moet het aangepaste ontwerp echter opnieuw voor advies worden voorgelegd (nrs. 11 en 72)). De niet-naleving van deze adviesverplichting voor ontwerpbesluiten kan leiden tot een rechterlijke sanctie achteraf (nr. 16).

b. Uitzondering: de hoogdringendheid

i) Ontwerpbesluiten: voorwaarden

14. Bij wijze van uitzondering hoeven ontwerpbesluiten niet voor advies aan de afdeling wetgeving te worden voorgelegd als de steller ervan kan aantonen dat er sprake is van ”hoogdringendheid” in het “met bijzondere redenen omklede geval” . Een dergelijke hoogdringendheid doet echter niets af aan de verplichting om de afdeling wetgeving om advies te vragen over ontwerpen van koninklijk besluit die bepalingen bevatten waarbij wetsbepalingen worden opgeheven, aangevuld, gewijzigd of vervangen.

De bijzondere redenen voor de hoogdringendheid, die vermeld moeten worden in de aanhef van het besluit, moeten duidelijk en concreet zijn. Het mag niet gaan om stereotiepe formuleringen of holle frases. Dat die redenen zouden blijken uit de stukken zelf die bij het dossier zijn gevoegd of zouden voortvloeien uit de aard van de zaak is niet voldoende om het bestaan ervan rechtsgeldig aan te tonen. De rechter zal ook geen rekening houden met een motivering die achteraf wordt gegeven.

15. Deze ”hoogdringendheid” of ”dringende noodzakelijkheid” (”urgence” in het Frans) mag niet worden verward met de ”spoedeisendheid” (”urgence spécialement motivée dans la demande [d’avis]” in het Frans) die in de adviesaanvraag wordt aangevoerd om te vragen dat de afdeling wetgeving haar advies binnen een termijn van vijf werkdagen zou geven (nr. 36). Concreet moet in het eerste geval in de aanhef van het besluit uitvoerig en duidelijk worden uiteengezet waarom het dossier zo dringend is dat de afdeling wetgeving niet om advies kan worden gevraagd, met andere woorden, waarom het zelfs niet mogelijk is om te wachten op een advies dat binnen een termijn van vijf werkdagen wordt gegeven. In het tweede geval moet in de aanhef van het besluit uitvoerig en duidelijk worden uiteengezet waarom de adviesaanvrager binnen een termijn van vijf werkdagen moet kunnen beschikken over het advies van de afdeling wetgeving en waarom het niet mogelijk is om te wachten op een advies dat binnen een termijn van dertig kalenderdagen wordt gegeven.

ii) Ontwerpbesluiten: rechterlijke sanctie achteraf

16. De gegrondheid van de hoogdringendheid waarop de steller van het besluit zich beroept om het advies van de afdeling wetgeving niet in te winnen, is een voorwaarde voor de wettigheid van het latere besluit. Ze kan dan ook worden betwist voor een rechtscollege eenmaal het besluit is aangenomen.

Deze rechterlijke toetsing kan allereerst rechtstreeks ten aanzien van het besluit zelf worden uitgeoefend. Als de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelt dat de aangevoerde hoogdringendheid niet opgaat, zal ze vaststellen dat het besluit onwettig is en kan ze het vernietigen of schorsen.

Die toetsing kan ook onrechtstreeks worden uitgevoerd wanneer het geschil betrekking heeft op een individuele of verordenende handeling ter uitvoering of toepassing van het besluit dat niet voor advies aan de afdeling wetgeving werd voorgelegd. Oordeelt de rechter dat de aangevoerde hoogdringendheid niet opgaat, dan zal hij de toepassing weigeren van het besluit dat niet voor advies aan de afdeling wetgeving is voorgelegd, en vervolgens, als het gaat om de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, de uitvoerings- of toepassingshandeling vernietigen of schorsen, en als het gaat om een ander rechtscollege, de toepassing van die handeling weigeren. Deze onrechtstreekse toetsing kan zonder tijdsbeperking worden uitgevoerd: de onwettigheid die verband houdt met de ontstentenis van hoogdringendheid kan dus nog vele jaren na het aannemen van het betreffende besluit gevolgen hebben.

Daar komt nog bij dat, bij gebrek aan een geldige hoogdringendheid, het niet-raadplegen van de afdeling wetgeving een onwettigheid is die de openbare orde raakt en die door de partijen dus in beginsel te allen tijde in de loop van de rechtszaak kan worden aangevoerd, en die de rechter, in voorkomend geval, ambtshalve kan opwerpen.

Ten slotte zal de rechter, bij het toetsen van de gegrondheid van de aangevoerde hoogdringendheid, rekening houden met de houding van de steller van het ontwerp tijdens de voorbereiding, het aannemen, de bekendmaking en de tenuitvoerlegging van het besluit. Wordt een vertraging in een van die stadia vastgesteld, dan zou de rechter van oordeel kunnen zijn dat dit in tegenspraak is met de aangevoerde hoogdringendheid. De steller van het ontwerp zal bijvoorbeeld ook concreet moeten kunnen verantwoorden dat een besluit dat niet bij hoogdringendheid leek te moeten worden aangenomen, plots onmiddellijk moet worden aangenomen en bekendgemaakt. In dat verband zal de steller van het ontwerp zijn eigen gebrek aan doortastendheid of de door zijn diensten opgelopen vertraging niet kunnen aanvoeren.

iii) Wetgevende ontwerpen: theoretisch geval van hoogdringendheid

17. De hoogdringendheid kan geen reden zijn om bij de afdeling wetgeving geen advies in te winnen over wetgevende ontwerpen. Ook als de hoogdringendheid wordt aangevoerd, moet de afdeling wetgeving toch advies geven over de vraag of het wetgevend ontwerp wel degelijk betrekking heeft op aangelegenheden die, naargelang van het geval, onder de bevoegdheid vallen van de staat, de gemeenschap of het gewest, en – wat de federale wetgevende ontwerpen betreft – of ze enkel door de Kamer, dan wel ook door de Senaat kunnen of moeten worden behandeld.

Betreft de hoogdringendheid een wetgevend ontwerp, dan zal de steller in de praktijk de afdeling wetgeving vragen haar advies binnen vijf werkdagen uit te brengen, wat betekent dat de adviesaanvraag een beschrijving moet bevatten van de omstandigheden die de gegrondheid van de aangevoerde spoedeisendheid staven (nrs. 37 en 38).

c. Uitzondering: amendementen ingediend door een regering

18. Er bestaat geen enkele verplichting tot voorlegging aan de afdeling wetgeving van een door een regering ingediend amendement op een wetgevend ontwerp of wetgevend voorstel.

Niets verbiedt de betrokken regering echter om advies te vragen over een amendement. Ook kan de voorzitter van het betrokken parlement de afdeling wetgeving om advies vragen over een amendement van de regering, ofwel uit eigen beweging, ofwel omdat hij ertoe verplicht is doordat een bepaald aantal parlementsleden om dat advies heeft gevraagd (nrs. 20 en 21).

d. Uitzondering: koninklijke besluiten tot algemeenverbindendverklaring van collectieve arbeidsovereenkomsten

19. Omdat het niet zo duidelijk was of ontwerpen van koninklijk besluit waarbij collectieve arbeidsovereenkomsten algemeen verbindend worden verklaard, ook reglementair zijn, heeft de wetgever beslist dat ze wel degelijk om advies kunnen, maar niet moeten worden voorgelegd aan de afdeling wetgeving. Er geldt dus geen adviesverplichting voor deze ontwerpbesluiten.

2. Parlementsvoorzitters

a. Beginsel

20. In tegenstelling tot de leden van een regering, is een parlementsvoorzitter geenszins verplicht om de afdeling wetgeving uit eigen beweging om advies te vragen over een tekst die bij zijn parlement is ingediend. Parlementsvoorzitters kunnen daarentegen over elk wetgevend ontwerp het advies van de afdeling wetgeving vragen, zelfs als het gaat om een wetgevend ontwerp waarover in principe een advies had moeten worden gevraagd, maar waarbij dat niet gebeurd is (nrs. 12 en 13), of om een amendement dat door een regering is ingediend, waarbij deze het niet nodig heeft gevonden een advies in te winnen.

b. Uitzondering: advies gevraagd door een aantal parlementsleden

21. De voorzitter van het betreffende parlement is echter verplicht om het advies van de afdeling wetgeving te vragen in een van de volgende drie gevallen:

- De parlementsvoorzitter is verplicht om advies te vragen over wetgevende voorstellen en over amendementen op wetgevende ontwerpen of voorstellen, wanneer ten minste één derde van het betreffende parlement hierom vraagt op de wijze die is vastgelegd in het reglement van het parlement.
- De voorzitter van de Senaat, de Kamer van volksvertegenwoordigers, het Brussels Hoofdstedelijk Parlement of de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie is verplicht om advies te vragen over wetgevende voorstellen en over amendementen op wetgevende ontwerpen of voorstellen, wanneer de meerderheid van de leden van een taalgroep van het betreffende parlement hierom vraagt op de wijze die is vastgelegd in het reglement van het parlement.
- De voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van de Senaat is verplicht om advies te vragen over wetgevende ontwerpen en wetgevende voorstellen of over amendementen op dergelijke ontwerpen of voorstellen, die bij een eerste stemming zijn aangenomen, wanneer ten minste twaalf leden van de overlegcommissie die in het leven is geroepen om de bevoegdheidsgeschillen tussen de twee kamers op te lossen, hierom schriftelijk heeft verzocht en op voorwaarde dat de adviesaanvraag betrekking heeft op een bevoegdheidsgeschil dat aan de commissie is voorgelegd.

In al die gevallen behoren de leden van het parlement die om het advies vragen, de teksten of bepalingen op te geven waarop het advies betrekking moet hebben.

c. Bijzonder geval: wetgevend voorstel dat voortkomt uit een tekst die afkomstig is van de regering

22. Soms beslissen de leden van de meerderheid om een tekst in te dienen in de vorm van een wetgevend voorstel, terwijl de tekst in werkelijkheid het werk van de regering is. Die aanpak kan ertoe leiden dat een tekst wordt aangenomen zonder dat de afdeling wetgeving daarover een advies heeft gegeven en, in voorkomend geval, zonder dat is voldaan aan de andere voorafgaande vormvereisten die voor ontwerpen in acht moeten worden genomen, wat achteraf nadelig kan blijken te zijn. De eventuele juridische problemen in het betrokken wetgevend voorstel die de afdeling wetgeving daardoor niet heeft kunnen bespreken, kunnen later nog aan bod komen in de adviezen die de afdeling wetgeving zal moeten geven over de ontwerpen van uitvoeringsbesluiten. Zo kan achteraf blijken dat de wetgevende tekst in strijd is met hogere rechtsnormen of dat er onvoldoende rechtsgrond is voor een of meer bepalingen van een ontwerp van uitvoeringsbesluit. Op dat ogenblik zal het echter moeilijker zijn om deze problemen in de wetgevende tekst nog te verhelpen.

D. Binnen welke termijn kan het advies worden gevraagd?

1. Zonder termijn

23. Is bij de adviesaanvraag geen termijn opgegeven, dan hoeft de afdeling wetgeving zich niet binnen een bepaalde termijn uit te spreken. Ze zal evenwel trachten het gevraagde advies binnen een termijn van drie tot vier maanden te bezorgen. Voor adviesaanvragen over zeer complexe of omvangrijke teksten is het raadzaam om geen termijn op te geven.

a. Diepgang van het advies

24. In dit geval is het onderzoek dat de afdeling wetgeving uitvoert, zo ruim en zo grondig mogelijk.

Het advies heeft betrekking op:

- de rechtsgrond van de tekst, met andere woorden op de vraag of hij verenigbaar is met de regelingen die hoger staan in de hiërarchie van de regelgeving;
- de bevoegdheid van de steller van de tekst, met inbegrip van het feit of de tekst de regels inzake de verdeling van de bevoegdheden tussen de federale overheid, de gewestelijke overheden en de gemeenschapsoverheden naleeft;
- de interne samenhang van de tekst;
- de samenhang tussen de tekst en rechtsbepalingen die op gelijke hoogte staan in de hiërarchie der regelgeving;
- de redactie van de tekst en de vraag of hij in overeenstemming is met de gebruikelijke regels van de wetgevingstechniek.

b. Voorafgaand onderzoek vormvereisten

25. Binnen een termijn van vijftien dagen na ontvangst van de adviesaanvraag gaat de afdeling wetgeving na of wel degelijk alle vormvereisten zijn vervuld waaraan moet zijn voldaan voordat het ontwerpbesluit, het wetgevend ontwerp of het wetgevend voorstel wordt aangenomen.

Is dat niet het geval, dan vestigt de afdeling wetgeving de aandacht van de adviesaanvrager op de vormvereisten die niet zijn vervuld, wordt de behandeling van de zaak opgeschort tot die vereisten volledig zijn vervuld en wordt de zaak op een wachtrol ingeschreven. Deze versnelde controle van de vormvereisten waarborgt dat de afdeling wetgeving zich kan uitspreken over een finale tekst nadat de volledige procedure werd doorlopen. De procedure wordt dan hervat met een nieuw rolnummer dat aan de adviesaanvrager wordt meegedeeld.

2. Zestig of dertig dagen

26. De adviesaanvrager kan vragen dat het advies binnen een termijn van zestig of van dertig dagen wordt gegeven zonder dat hij de keuze voor die termijn moet motiveren.

Voor adviesaanvragen over complexe of omvangrijke teksten is het echter uiterst raadzaam om een termijn van minstens zestig dagen toe te staan, mede gelet op de belangrijke impact van dergelijke dossiers op de reeds grote werklast van de afdeling wetgeving. In het andere geval zal de afdeling wetgeving mogelijk aandringen op een termijnverlenging (nr. 32).

a. Diepgang van het advies

27. Het advies heeft in beginsel betrekking op dezelfde aspecten als een advies dat wordt gegeven volgens de procedure 'zonder termijn'.

De afdeling wetgeving kan haar onderzoek van de tekst echter beperken tot de volgende aspecten:
- de rechtsgrond voor de tekst (nr. 24),
- de bevoegdheid van de steller van de tekst (nr. 24),
- het vervullen van de vormvereisten waaraan moet zijn voldaan voordat het ontwerpbesluit of het wetgevend ontwerp of voorstel wordt aangenomen.

Door de grote werklast waarmee de afdeling wetgeving wordt geconfronteerd, moet ze haar onderzoek in de praktijk vaak toespitsen op de drie voornoemde aspecten. Is dit het geval, dan wordt dat in de regel in het advies vermeld.

28. In tegenstelling tot een adviesaanvraag waarbij geen termijn wordt opgelegd, wordt het onderzoek van de aanvragen om een advies binnen zestig of dertig dagen niet opgeschort als een of ander voorafgaand vormvereiste niet is vervuld. Indien het advies van de afdeling wetgeving verplicht is en de tekst na dat advies van de afdeling wetgeving nog inhoudelijk wordt gewijzigd naar aanleiding van een dergelijk vormvereiste, moet de tekst wel opnieuw om advies worden voorgelegd.

29. Het onderzoek door de afdeling wetgeving zal in principe meer of minder diepgang vertonen naargelang ze beschikt over een termijn van zestig dagen dan wel over een termijn van dertig dagen. De termijn van zestig dagen wordt overigens niet verlengd met een termijn van vijftien dagen tijdens de zomervakantie zoals dit wel het geval is voor de termijn van dertig dagen (nr. 33).

b. Verlenging van de termijn

30. De termijn van zestig of dertig dagen kan in verschillende omstandigheden eenmaal of meermaals worden verlengd.

i) Verlenging op initiatief van de adviesaanvrager

31. Indien de adviesaanvrager wegens de complexiteit van het dossier of uit beleidsoverwegingen aan de afdeling wetgeving een langere termijn dan zestig of dertig dagen wil toekennen, moet hij dit aangeven in de brief met de adviesaanvraag (nr. 49). Hij kan dit ook schriftelijk doen wanneer de termijn reeds loopt, bijvoorbeeld via e-mail, uitgaande hetzij van de minister die het advies gevraagd heeft, hetzij van de gemachtigde ambtenaar vermeld in de brief met de adviesaanvraag.

Dankzij de aldus toegestane termijnverlenging zal het voor de afdeling wetgeving mogelijk zijn het ontwerp grondiger te onderzoeken.

De afdeling wetgeving moet de verlenging zo snel mogelijk ontvangen en in elk geval voordat de termijn van zestig of dertig dagen verstreken is.

ii) Verlenging op vraag van de afdeling wetgeving

32. Door het groot aantal adviesaanvragen die tegelijkertijd of kort op elkaar worden ingediend, is de afdeling wetgeving regelmatig overbelast. Deze drukke periodes vallen ook vaak samen met de vakantieperiodes, waarin de afdeling wetgeving – net als andere instellingen of organisaties – met een verminderde bezetting werkt. De adviesaanvrager houdt hier het beste rekening mee. Als hij in een dergelijke periode verschillende adviesaanvragen gelijktijdig wenst voor te leggen, kan hij bijvoorbeeld

een overzicht opstellen van welke van deze dossiers prioritair en dringend zijn en voor welke van deze dossiers een verlenging van de adviestermijn kan worden toegekend. Dit moet het mogelijk maken dat elk dossier in voldoende mate kan worden onderzocht (bijvoorbeeld dat in het advies ook oplossingen kunnen worden gesuggereerd en de afdeling wetgeving zich er niet louter toe moet beperken voorbehoud te maken en bezwaren te formuleren).

De afdeling wetgeving zal ook vaak een termijnverlenging vragen voor omvangrijke of complexe dossiers waarvoor de in de adviesaanvraag vermelde termijn te kort blijkt om een degelijk onderzoek mogelijk te maken. Wanneer de adviesaanvrager daar niet mee instemt, kan – wat betreft ontwerpbesluiten – worden beslist om de overlaatprocedure toe te passen (nr. 55).

De termijnverlenging moet schriftelijk worden toegekend (bijvoorbeeld via e-mail) door de adviesaanvrager of door zijn gemachtigde. De afdeling wetgeving moet de verlenging zo snel mogelijk ontvangen en in elk geval voordat de termijn van zestig of dertig dagen verstreken is.

iii) Verlenging van rechtswege

33. De aan de afdeling wetgeving toegekende termijn wordt van rechtswege verlengd van zestig tot vijfenzeventig dagen wanneer

- het advies gegeven wordt door de algemene vergadering van de afdeling wetgeving; of
- het advies gegeven wordt door de verenigde kamers van de afdeling wetgeving.

De aan de afdeling wetgeving toegekende termijn wordt van rechtswege verlengd van dertig tot vijfenveertig dagen wanneer:

- het advies gegeven wordt door de algemene vergadering van de afdeling wetgeving; of
- het advies gegeven wordt door de verenigde kamers van de afdeling wetgeving; of
- de termijn begint te lopen tussen 15 juni en 15 augustus.

Over de algemene vergadering en de verenigde kamers, zie nrs. 61 en 62.

c. Overschrijding van de termijn - gevolgen

i) Wetgevend ontwerp of voorstel of amendement op een dergelijk ontwerp of voorstel

34. Wanneer de adviesaanvraag betrekking heeft op een wetgevend ontwerp of een wetgevend voorstel of op een amendement op een dergelijk ontwerp of voorstel, moet de afdeling wetgeving binnen een termijn van zestig of dertig dagen, die eventueel wordt verlengd, een advies geven dat op zijn minst betrekking heeft op de rechtsgrond van de handeling, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Er is evenwel geen sanctie verbonden aan een overschrijding van die termijn: het dossier wordt niet automatisch onttrokken aan de afdeling wetgeving louter en alleen omdat de adviestermijn verstreken is. Door de hoge werkdruk in de afdeling wetgeving en zeker voor zeer ingewikkelde of omvangrijke ontwerpen is het mogelijk dat de gevraagde adviezen worden gegeven met enige vertraging.

ii) Ontwerpbesluit

35. Wanneer de adviesaanvraag betrekking heeft op een ontwerpbesluit en de afdeling wetgeving het gevraagde advies niet geeft binnen een termijn van zestig of dertig dagen, die eventueel verlengd is, wordt de aanvraag automatisch aan de afdeling wetgeving onttrokken en van de rol geschrapt. Dit zal in de praktijk slechts uiterst zelden voorkomen: ofwel wordt de overlaatprocedure toegepast

(nr. 55), ofwel wordt er daadwerkelijk een advies gegeven binnen de gevraagde termijn, die eventueel verlengd is door de adviesaanvrager.

De griffie brengt de adviesaanvrager op de hoogte van het verstrijken van de termijn zonder dat een advies is gegeven. In dit geval kan de procedure voor het vaststellen van het ontwerpbesluit worden voortgezet. In de aanhef van het besluit moet volgens de geëigende formule in de handleiding wetgevingstechniek worden vermeld dat er geen advies gegeven is binnen de vereiste termijn. Die vermelding is belangrijk om te laten blijken dat men heeft voldaan aan de verplichting om het advies te vragen.

Het is mogelijk dat de adviesaanvrager nadien toch beslist om de tekst opnieuw om advies voor te leggen wanneer hij desondanks nog een advies wenst.

3. Vijf werkdagen

36. In geval van spoedeisendheid kan worden gevraagd dat het advies binnen vijf werkdagen wordt uitgebracht. De ”spoedeisendheid” (“urgence spécialement motivée dans la demande d’avis” in het Frans) mag niet worden verward met de “hoogdringendheid” of de “dringende noodzakelijkheid” (”urgence” in het Frans) die wordt aangevoerd om het advies van de afdeling wetgeving niet te hoeven inwinnen (nrs. 14 en 15).

a. Voorwaarde van spoedeisendheid

i) Formele vereisten

37. In de adviesaanvraag moet uitdrukkelijk worden vermeld dat om spoedbehandeling van het advies wordt verzocht. Dat verzoek moet met bijzondere redenen worden omkleed. Deze bijzondere redenen moeten vermeld worden in de brief met de adviesaanvraag. Het volstaat niet dat die redenen blijken uit de stukken van het dossier of uit de aard van de zaak. Wanneer de adviesaanvraag betrekking heeft op een ontwerpbesluit, moeten de redenen voor de spoedeisendheid die opgenomen zijn in de brief met de adviesaanvraag in dezelfde bewoordingen vermeld worden in de aanhef van het betrokken besluit.

ii) Motivering van de spoedeisendheid

38. In de brief met de adviesaanvraag moet uitdrukkelijk en uitvoerig uiteengezet worden waarom de adviesaanvrager binnen een termijn van vijf werkdagen over het advies van de afdeling wetgeving moet kunnen beschikken en waarom hij geen dertig dagen kan wachten tot hij het advies krijgt.

De redenen voor de spoedeisendheid moeten duidelijk en concreet zijn. Het mag niet gaan om stereotiepe formuleringen of holle frases. Het algemeen belang bijvoorbeeld volstaat op zich niet als motivering van de spoedeisendheid; de effectieve of op handen zijnde overschrijding van de termijn voor de omzetting van een Europese richtlijn volstaat op zichzelf beschouwd evenmin.

Dat deze formele en inhoudelijke eisen gesteld worden komt doordat, wanneer er adviesaanvragen ingediend worden waarbij zo’n korte adviestermijn wordt toebedeeld, de werking van de afdeling wetgeving erg bemoeilijkt wordt, onder andere ten koste van andere dossiers die vroeger ingediend zijn. Het is dus absoluut noodzakelijk dat die regel strikt toegepast wordt.

De spoedeisendheid moet in beginsel betrekking hebben op alle bepalingen van een ontwerp. Ze kan echter ook worden aanvaard wanneer ze slechts een deel van de bepalingen van dat ontwerp betreft,

op voorwaarde dat die bepalingen een essentieel onderdeel zijn van het ontwerp en daarmee onlosmakelijk verbonden zijn.

iii) Sanctie

39. Wanneer wordt gevraagd dat een advies wordt gegeven binnen een termijn van vijf werkdagen en de spoedeisendheid niet uitdrukkelijk en uitvoerig in de adviesaanvraag gemotiveerd is, wordt de adviesaanvraag onontvankelijk verklaard en wordt er door de afdeling wetgeving bijgevolg geen advies gegeven. De adviesaanvrager moet dan een nieuwe adviesaanvraag indienen. Als hij opnieuw wil dat de afdeling wetgeving advies geeft binnen een termijn van vijf werkdagen, zal hij er, naargelang van het geval, uiteraard voor moeten zorgen dat in de adviesaanvraag de bijzondere motivering van de spoedeisendheid opgenomen is die ontbrak in de vorige aanvraag of dat er een wijziging, aanvulling of verduidelijking komt van de bijzondere motivering van de spoedeisendheid die in de eerste aanvraag opgenomen was, maar die de afdeling wetgeving onvoldoende vond. De adviesaanvrager kan ook vragen dat een advies wordt uitgebracht binnen een termijn van zestig of dertig dagen; voor beide termijnen is geen bijzondere motivering van de spoedeisendheid vereist.

In het geval van ontwerpbesluiten moet de aandacht gevestigd worden op het feit dat, zelfs als de afdeling wetgeving de motivering van de spoedeisendheid aanvaardt en haar advies geeft binnen de vereiste termijn, de gegrondheid van de spoedeisendheid later nog altijd voor een rechtscollege kan worden betwist, bijvoorbeeld wanneer het besluit nadien met vertraging is aangenomen of bekendgemaakt binnen een termijn die in tegenspraak is met de beweerde spoedeisendheid (nr. 16).

b. Diepgang van het advies

40. Krachtens de wet moet de afdeling wetgeving haar onderzoek beperken tot de volgende aspecten:

- de rechtsgrond voor de tekst (nr. 24);
- de bevoegdheid van de steller van de tekst (nr. 24);
- de vormvereisten die vervuld moeten zijn voordat het ontwerpbesluit, het wetgevend ontwerp of het wetgevend voorstel wordt aangenomen.

Het onderzoek wordt niet opgeschort wanneer niet voldaan is aan het een of het ander voorafgaand vormvereiste. Indien het advies van de afdeling wetgeving verplicht is en de tekst na dit advies nog inhoudelijk wordt gewijzigd naar aanleiding van een dergelijk vormvereiste, moet de tekst opnieuw voor advies worden voorgelegd.

c. Verlenging van de termijn

i) Verlenging door de adviesaanvrager of op vraag van de afdeling wetgeving

41. In uitzonderlijke omstandigheden kan de termijn van vijf werkdagen in beperkte mate verlengd worden door de adviesaanvrager zelf of op vraag van de afdeling wetgeving, op de uitdrukkelijke voorwaarde dat die verlenging niet in tegenspraak is met de spoedeisendheid die in de adviesaanvraag wordt aangevoerd. Die verlenging moet op dezelfde wijze gebeuren als een verlenging in geval van een aanvraag om een advies binnen een termijn van dertig of zestig dagen (nrs. 30 tot 32).

ii) Verlenging van rechtswege

42. De termijn toegekend aan de afdeling wetgeving wordt van rechtswege verlengd van vijf tot acht werkdagen wanneer:

- het advies gegeven wordt door de algemene vergadering van de afdeling wetgeving (nr. 62);
- het advies gegeven wordt door de verenigde kamers van de afdeling wetgeving (nr. 61);
- het advies betrekking heeft op een wetgevend ontwerp of een wetgevend voorstel of op een of meerdere amendementen die aangenomen zijn bij een eerste stemming, wanneer de afdeling wetgeving om advies gevraagd wordt door de voorzitter van de Kamer of de Senaat na een schriftelijk verzoek in die zin van ten minste twaalf leden van de overlegcommissie die opgericht is om de bevoegdheidsconflicten te regelen tussen beide kamers, en wanneer de adviesaanvraag betrekking heeft op een bevoegdheidsconflict dat aan de commissie is voorgelegd.

d. Overschrijding van de termijn - gevolgen

43. Aan de overschrijding van de termijn van vijf werkdagen zijn dezelfde gevolgen verbonden als die welke gelden in geval van overschrijding van de termijn van zestig of dertig dagen (nrs. 34 en 35).

4. Berekening van de termijnen

44. De termijnen beginnen te lopen op de werkdag volgend op de dag waarop de adviesaanvraag op de rol is ingeschreven. Zaterdagen, zondagen en feestdagen (nr. 87) zijn geen werkdagen. De vervaldag is inbegrepen bij de termijn; indien die dag geen werkdag is, verstrijkt de termijn op de volgende werkdag.

E. Hoe moet de adviesaanvraag worden ingediend?

1. Voorafgaand vereiste: overleg in de ministerraad of in de regering

45. Indien een federale bepaling voorschrijft dat over een te nemen koninklijk besluit moet worden overlegd (beraadslaagd) in de ministerraad, dan moet dat overleg hebben plaatsgevonden vooraleer men de afdeling wetgeving om advies kan vragen. Indien dat voorgeschreven overleg niet heeft plaatsgevonden, wordt de adviesaanvraag als onontvankelijk beschouwd en moet opnieuw om advies worden gevraagd nadat dat overleg heeft plaatsgevonden. Dit vereiste geldt niet voor andere ontwerpen van koninklijk besluit (waarvoor dat overleg niet is voorgeschreven), noch voor ontwerpen van ministerieel besluit.

Voor de gemeenschaps- en gewestregeringen geldt het vereiste van voorafgaande (principiële) goedkeuring door de regering voor alle ontwerpen van regeringsbesluit, gezien het bij bijzondere wet uitdrukkelijk voorgeschreven beginsel van de collegiale beraadslaging. Indien het advies wordt gevraagd zonder dat die goedkeuring voorhanden is, wordt de adviesaanvraag eveneens als onontvankelijk beschouwd. Dit vereiste geldt niet voor ontwerpen van ministerieel besluit.

46. Wanneer door de ministerraad of de regering is beslist om het advies te vragen zonder termijn of binnen een bepaalde termijn en de minister ingaat tegen deze beslissing door het advies op een kortere termijn te vragen, wordt de adviesaanvraag eveneens als onontvankelijk beschouwd. Dat laatste is ook het geval wanneer na het overleg of de goedkeuring de tekst inhoudelijk wordt gewijzigd.

47. Het gebeurt dat de ministerraad of de regering beslist om het advies te vragen op voorwaarde dat een advies van een ander adviesorgaan geen aanleiding geeft tot aanpassingen van de tekst. Wanneer in het advies van dat adviesorgaan opmerkingen worden gemaakt die toch aanleiding geven tot aanpassingen van de tekst en de minister alsnog zelf beslist om de tekst ongewijzigd om advies

voor te leggen aan de afdeling wetgeving (zonder hiervoor de ministerraad of de regering opnieuw te raadplegen), wordt de adviesaanvraag eveneens als onontvankelijk beschouwd.

2. Formele vereisten

a. Indiening van de adviesaanvraag via e-mail

48. De adviesaanvraag wordt elektronisch ingediend via een e-mail met als bijlagen de brief met de adviesaanvraag, de tekst die om advies wordt voorgelegd en de andere documenten die nodig of nuttig zijn voor het onderzoek.

De e-mail wordt gericht aan wet-leg@raadvanstate.be. Voor elke adviesaanvraag moet een afzonderlijke nieuwe e-mail (dus geen reply of forward van een vorige e-mail) worden gestuurd. Bij samenhangende adviesaanvragen moeten documenten die identiek zijn voor elk van die adviesaanvragen telkens afzonderlijk bij elke e-mail worden gevoegd, zodat elke e-mail een volledig dossier bevat.

Elk document moet in pdf-formaat worden bezorgd, zoveel mogelijk rechtstreeks gegenereerd uit het oorspronkelijke tekstverwerkingsdocument (als dat beschikbaar is). Indien toch een tekst wordt gescand naar pdf-formaat moet er een ocr-versie van worden gemaakt (dus niet louter een grafische versie). Het is raadzaam om ook een tekstverwerkingsversie (bv. Word) toe te voegen van de tekst die om advies wordt voorgelegd, identiek aan de pdf-versie.

De naamgeving van de pdf-bestanden moet duidelijk aangeven wat voor document het is (bv. brief, ontwerp, bijlage 1, enz.).

Wanneer het onmogelijk is om een adviesaanvraag via mail in te dienen (bijvoorbeeld omwille van omvangrijke bijlagen die enkel op papier beschikbaar zijn), kan het dossier worden bezorgd aan het onthaal van de Raad van State (Wetenschapsstraat 33 - ingang linkerkant - gelijkvloers), dat geopend is van 8u tot 17u. Indien het een spoedeisende adviesaanvraag betreft, kan u het beste duidelijk “DRINGEND” vermelden op de enveloppe.

Omwille van de administratieve controles die nog moeten gebeuren na de ontvangst van de adviesaanvraag, worden alleen adviesaanvragen die vóór 15 uur worden ontvangen, nog diezelfde werkdag op de rol ingeschreven. Adviesaanvragen die later worden ontvangen, worden pas de volgende werkdag op de rol ingeschreven.

b. De brief met de adviesaanvraag

49. De brief met de adviesaanvraag wordt gericht aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State en wordt ondertekend door de adviesaanvrager (hetzij een fysieke handtekening op een brief die vervolgens wordt gescand, hetzij een elektronische handtekening op een pdf-document).

Het is niet mogelijk om een brief met de adviesaanvraag te laten ondertekenen “in opdracht” door een andere persoon dan de adviesaanvrager zelf, of het nu gaat om een griffier (voor parlementaire adviesaanvragen), een kabinetschef of een andere medewerker.

In de bijlage bij dit vademecum zijn modellen opgenomen van brieven voor de verschillende hypothesen van adviesaanvragen.

In de brief moet worden vermeld:
- de tekst die om advies wordt voorgelegd;
- de eventuele termijn waarbinnen het advies wordt gevraagd, alsook de eventuele verlenging van die termijn;
- de motivering van de spoedeisendheid (als het advies wordt gevraagd op vijf werkdagen);
- de naam, het mailadres en het telefoonnummer van de persoon of personen die worden aangewezen om uitleg te verschaffen over de strekking van de tekst (de gemachtigden);
- de naam, het mailadres en het telefoonnummer van de persoon of personen die, samen met de gemachtigden, het advies moeten ontvangen (de bestemmelingen);
- een opsomming van de bijlagen bij de adviesaanvraag.

Het niet vermelden van gemachtigden of de onbeschikbaarheid van deze gemachtigden kan leiden tot de onontvankelijkheid van de adviesaanvraag.

Indien geen bestemmelingen worden vermeld in de adviesaanvraag, wordt het advies enkel aan de gemachtigden bezorgd.

De afzender van de e-mail met de adviesaanvraag zal weliswaar de bevestiging ontvangen van de indiening van de adviesaanvraag, maar niet het uiteindelijke advies, tenzij die afzender in de adviesaanvraag ook vermeld wordt als bestemmeling van het advies.

c. De tekst die om advies wordt voorgelegd

50. In het geval van een adviesaanvraag van een minister moet de om advies voorgelegde tekst worden ondertekend door de betrokken minister. Dat kan door een fysieke handtekening op de tekst, die vervolgens wordt gescand, hetzij door een elektronische handtekening op een pdf-document. Het is niet mogelijk om de om advies voorgelegde tekst te laten ondertekenen “in opdracht” door een andere persoon dan de adviesaanvrager zelf.

Ook de bijlagen bij een om advies voorgelegde tekst moeten elk afzonderlijk worden ondertekend, althans wanneer ze in afzonderlijke documenten zijn opgenomen.

In het geval van een adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement moet ofwel het oorspronkelijke voorstel of amendement, ondertekend door de indiener, worden bezorgd, ofwel een weergave ervan als gedrukt parlementair stuk.

d. De overige documenten

51. Naast de brief met de adviesaanvraag en de tekst die om advies wordt voorgelegd, moeten ook alle andere documenten worden bezorgd die nodig zijn voor het onderzoek.

In het geval van een adviesaanvraag van een minister kunnen dat zijn:
- de nota aan de ministerraad of aan de regering (en desgevallend de versie van die nota bij een vorige bespreking door de ministerraad of regering)
- de notificatie van de beslissing van de ministerraad of van de regering
- de documenten die aantonen dat aan de voorafgaande vormvereisten is voldaan (advies van de inspectie van Financiën, akkoordbevinding van de minister van Begroting, advies van de adviesorganen, …) of die aantonen dat aan een voorgeschreven vormvereiste kan worden voorbijgegaan
- voorbereidende documenten die zijn opgesteld tijdens de redactie van de tekst en die het onderzoek ervan kunnen vergemakkelijken (juridische of technische nota’s, impactanalyses,

verslagen van vergaderingen, geconsolideerde tekstversies, rechtsgrondentabellen, omzettingstabellen, enz.).

Vervolgens moet ook nog rekening worden gehouden met het volgende:

- Als de adviesaanvraag betrekking heeft op teksten die de implementatie vormen van Europese regelgeving (meestal verordeningen of richtlijnen), moeten tabellen in het dossier worden opgenomen met de overeenstemmende bepalingen van de tekst en van de Europese rechtsregels.
- Als de adviesaanvraag betrekking heeft op ontwerpbesluiten waarvoor blijkens de aanhef rechtsgrond wordt gezocht in meer dan een bepaling, wordt de adviesaanvrager verzocht om een rechtsgrondtabel in het dossier op te nemen waarin voor elke bepaling van het ontwerp (of desnoods elk onderdeel ervan) concreet wordt aangegeven welke bepaling of bepalingen rechtsgrond biedt of bieden.
- Als de adviesaanvraag betrekking heeft op een ontwerptekst die een hele reeks aan wijzigingen aanbrengt in een geldende tekst, wordt het beste een geconsolideerde versie van de door het ontwerp gewijzigde tekst aan het dossier toegevoegd.
- Als de adviesaanvraag betrekking heeft op een wetgevende tekst die allerlei uiteenlopende bepalingen bevat tot begeleiding van de begroting, moeten de documenten in verband met de voorafgaande vormvereisten worden gegroepeerd per onderdeel (hoofdstuk, afdeling, …) van die tekst.
- Als de adviesaanvraag een wetgevend ontwerp tot instemming met een samenwerkingsakkoord betreft, moet dat samenwerkingsakkoord zijn ondertekend door alle partijen, zelfs indien dat samenwerkingsakkoord nadien nog wordt gewijzigd ingevolge opmerkingen in het advies.
- Als de adviesaanvraag een ontwerp tot instemming met een verdrag betreft, moet dat verdrag worden meegedeeld in de vorm van een kopie van de authentieke versie, zo nodig met een vertaling in de (andere) officiële talen van de adviesaanvrager.
- Als bepaalde voor de hand liggende vormvereisten niet moeten zijn vervuld (bijvoorbeeld een vrijstellingsgrond voor een staatssteunregeling) of als bepaalde vormvereisten nog niet zijn afgerond (bijvoorbeeld een nog hangende adviesaanvraag bij een ander adviesorgaan), wordt dat het beste vermeld in de adviesaanvraag.

e. Bijzonder geval: de gezamenlijke adviesaanvraag

52. In een aantal gevallen kunnen of moeten verschillende overheden een gezamenlijke adviesaanvraag indienen, veeleer dan elk afzonderlijk.

De gezamenlijke adviesaanvraag is *verplicht* voor wetgevende ontwerpen tot instemming met een samenwerkingsakkoord. Voor dergelijke ontwerpen is het dus niet mogelijk dat elke overheid afzonderlijk een adviesaanvraag indient. Ze moeten na het sluiten van het samenwerkingsakkoord hun respectieve instemmingsteksten gezamenlijk om advies voorleggen, samen met het ondertekende samenwerkingsakkoord. Zolang alle vereiste stukken niet worden voorgelegd, kan de gezamenlijke adviesaanvraag niet op de rol worden ingeschreven.

De gezamenlijke adviesaanvraag is *facultatief* voor wetgevende ontwerpen tot instemming met een verdrag, voor wetgevende voorstellen tot instemming met een samenwerkingsakkoord en voor voorstellen en ontwerpen van gezamenlijke decreten en ordonnanties en gezamenlijke besluiten. Er kan echter enkel worden gekozen tussen het elk afzonderlijk indienen van een adviesaanvraag of het indienen van een gezamenlijke adviesaanvraag door alle betrokken overheden. Het is dus niet mogelijk

om een gezamenlijke adviesaanvraag slechts door enkele van de betrokken overheden te laten indienen.

De brief met de adviesaanvraag moet ofwel ondertekend zijn door alle adviesaanvragers, ofwel ondertekend door ten minste één adviesaanvrager, samen met een machtiging van alle andere overheden om namens hen de gezamenlijke adviesaanvraag in te dienen. Die machtiging kan uitgaan van de andere adviesaanvragers of van de regeringen of de Ministerraad. In de bijlage bij dit vademecum zijn modellen opgenomen van brieven voor deze gezamenlijke adviesaanvraag.

De gemachtigden die in de brief met de adviesaanvraag worden aangewezen, worden geacht alle adviesaanvragers te vertegenwoordigen. Dat is ook het geval voor de bestemmelingen van het advies die in de adviesaanvraag worden aangewezen. Het is mogelijk om voor elke adviesaanvrager een gemachtigde en een bestemmeling aan te wijzen, maar dat is niet vereist.

De ontwerpen die om advies worden voorgelegd moeten zijn ondertekend, elk door de betrokken minister. Indien het gaat om de instemming met een samenwerkingsakkoord, moet dat samenwerkingsakkoord bovendien zijn ondertekend door alle partijen.

De overige documenten die bij de gezamenlijke adviesaanvraag moeten worden gevoegd, moeten duidelijk onderscheiden zijn voor elk van de betrokken overheden, tenzij wanneer het gaat om gemeenschappelijke documenten (zoals het samenwerkingsakkoord of het verdrag).

f. Controle van de volledigheid van het dossier

53. Op het ogenblik van de ontvangst van een adviesaanvraag controleert de griffie van de afdeling wetgeving of het ingediende dossier voldoet aan de hierboven opgenoemde regels.

Indien bijvoorbeeld de brief met adviesaanvraag niet is ondertekend door de adviesaanvrager of indien de vereiste bijlagen bij het ontwerp ontbreken, kan de adviesaanvraag niet worden ingeschreven op de rol van de afdeling wetgeving. De griffie wetgeving brengt de gemachtigde daarvan onmiddellijk op de hoogte. Zodra de ontbrekende stukken zijn ontvangen, wordt de adviesaanvraag op de rol ingeschreven en begint de gevraagde termijn te lopen.

Het is dan ook erg belangrijk om voor spoedeisende adviesaanvragen het dossier zorgvuldig voor te bereiden, zodat het zo snel als mogelijk kan worden behandeld en er geen risico is op onnodige vertraging doordat het dossier moet worden vervolledigd.

g. Inschrijvingsbewijs

54. Zodra de adviesaanvraag is ingeschreven op de rol, e-mailt de griffie van de afdeling wetgeving een inschrijvingsbewijs aan de gemachtigde(n) en aan de bestemmeling(en) van het advies die zijn aangewezen in de adviesaanvraag, met vermelding van het rolnummer en de datum waarop de termijn voor de adviesaanvraag verstrijkt. Het rolnummer moet worden gebruikt in alle briefwisseling met de afdeling wetgeving.

De voor het geven van het advies gevraagde termijn begint altijd te lopen vanaf de werkdag die volgt op de datum van de inschrijving op de rol (nr. 44).

F. Behandeling van de adviesaanvraag

1. Overlaatprocedure

55. De afdeling wetgeving kan beslissen om geen advies te geven over een adviesaanvraag binnen zestig of dertig kalenderdagen of vijf werkdagen over een ontwerpbesluit. Deze zogenaamde "overlaatprocedure" wordt toegepast wanneer de werklast van de afdeling wetgeving te groot is om binnen de beschikbare termijn over alle teksten advies te geven. Wanneer de afdeling wetgeving aan de adviesaanvrager vraagt om een termijnverlenging, maar die daarmee niet instemt, kan eveneens worden beslist om de overlaatprocedure toe te passen. Het gevolg van de overlaatprocedure is dat de adviesaanvraag wordt afgevoerd van de rol en dat de adviesaanvrager onmiddellijk de verdere afhandeling van het ontwerpbesluit kan voortzetten. Om duidelijk te laten blijken dat aan de adviesverplichting is voldaan, wordt in de aanhef van het besluit vermeld dat de overlaatprocedure werd toegepast (nr. 85).

Om te vermijden dat de adviesaanvrager onnodig lang moet wachten op die beslissing, gebeurt de eventuele toepassing van de overlaatprocedure vrij snel na de indiening van de adviesaanvraag.

De toepassing van die zogenaamde overlaatprocedure mag niet worden gezien als een uitspraak van de afdeling wetgeving over de wettigheid van het ontwerpbesluit. Het is met andere woorden mogelijk dat ontwerp besluiten waarvoor de overlaatprocedure wordt toegepast, later toch juridisch problematisch blijken te zijn, net zoals dat overigens niet valt uit te sluiten wanneer er daadwerkelijk een advies wordt gegeven (nr. 69). Als de adviesaanvrager zelf onzeker is over de juridische deugdelijkheid van het ontwerpbesluit en hij daarover het standpunt van de Raad van State wil vernemen, zou hij het beste zijn juridische twijfels in de adviesaanvraag expliciet ter sprake brengen en desgevallend uit eigen beweging een langere adviestermijn toekennen.

Het is mogelijk om, nadat de afdeling wetgeving heeft beslist de overlaatprocedure toe te passen, een ontwerpbesluit opnieuw om advies voor te leggen, bij voorkeur met een langere adviestermijn.

2. Onderzoek door de auditeur

56. De auditeur zal het dossier onderzoeken en op basis hiervan een verslag opstellen waarin hij een standpunt inneemt over de verschillende aspecten die de afdeling wetgeving in het betrokken dossier moet onderzoeken. Dit verslag vormt het vertrekpunt voor de bespreking van het dossier door de betrokken kamer(s) (nrs. 59 tot 64).

Bij zijn onderzoek vertrekt de auditeur van de stukken van het dossier en van de aanvullende stukken en de nadere toelichting die hem door de gemachtigde worden bezorgd. Het staat hem vrij om andere beschikbare bronnen en deskundigen te raadplegen. Bij zijn onderzoek kan de auditeur gebruik maken van een documentatienota die is opgesteld door een van de onder de verantwoordelijkheid van de auditeurs geplaatste documentalisten. De documentalisten kunnen rechtstreeks contact opnemen met de gemachtigde om ontbrekende stukken te verkrijgen.

a. Contacten met de gemachtigde

57. Teneinde het onderzoek tot een goed einde te brengen (bijvoorbeeld: bezorgen van stukken, vragen met betrekking tot de strekking van de tekst en de bedoeling van de steller), kan de auditeur contact opnemen met de gemachtigde.

In de regel verlopen de contacten via e-mail of per telefoon, naar keuze van de auditeur. De gemachtigde antwoordt zo snel mogelijk via één van deze wegen en in ieder geval binnen de door de

auditeur gestelde termijn. Wanneer dat antwoord pas laat wordt ontvangen, kan de termijn om het advies tijdig uit te brengen, in het gedrang komen.

De auditeur kan de gemachtigde eveneens oproepen voor een vergadering in de gebouwen van de Raad van State. De gemachtigde kan zich in dat geval laten vergezellen door een deskundige, collega of raadsman naar keuze. Voor complexe dossiers kan de gemachtigde ook zelf voorstellen om een mondelinge toelichting te geven over het ontwerp.

Teneinde het dossier naar behoren te kunnen onderzoeken, moet de in de adviesaanvraag vermelde gemachtigde bereikbaar zijn binnen de normale kantooruren, via een vaste of mobiele telefoonlijn en via e-mail. Daartoe kunnen meerdere gemachtigden worden aangewezen in de brief met de adviesaanvraag, waarbij de ene dan bereikbaar is bij afwezigheid van de andere. Een goede samenwerking is essentieel opdat de afdeling wetgeving binnen de vereiste termijn het meest zinvolle advies kan verstrekken aan de adviesaanvrager. Als de gemachtigde niet bereikt kan worden of als hij niet antwoordt op vragen en als de ontbrekende informatie essentieel is voor een goed begrip van het dossier of voor het onderzoek van de tekst, kan de auditeur een verslag opstellen waarin hij vaststelt dat hij in de onmogelijkheid verkeert om het dossier naar behoren te onderzoeken. Dit kan ertoe leiden dat de adviesaanvraag onontvankelijk wordt verklaard.

De gemachtigde kan op eigen initiatief contact opnemen met de auditeur die belast is met het dossier als hij bijzondere informatie wil meedelen met betrekking tot het dossier. De naam van de auditeur kan verkregen worden bij de griffie van de afdeling wetgeving.

De door de gemachtigde meegedeelde informatie verbindt de adviesaanvrager en kan, als dusdanig, overgenomen worden in het advies. In dat kader kan het gebeuren dat de auditeur voorstelt een specifieke wijziging in de onderzochte tekst aan te brengen (bijvoorbeeld om een materiële fout recht te zetten of om ervoor te zorgen dat de bedoeling van de steller ervan duidelijker in de onderzochte tekst naar voren komt); in dat geval wordt in het advies melding gemaakt van de mogelijke akkoordbevinding van de gemachtigde over dat voorstel. Het is ook mogelijk dat de gemachtigde zelf een wijziging van de tekst voorstelt teneinde een door de auditeur gesignaleerd juridisch probleem op te lossen, waarnaar in het advies kan worden verwezen. Antwoorden van de gemachtigde worden ook regelmatig in het advies opgenomen ter verduidelijking of verantwoording van een ontworpen bepaling.

b. Verslag van de auditeur

58. Zodra het onderzoek is afgerond, dient de auditeur zijn verslag in. Dat verslag behelst de onderscheiden aspecten die zullen worden onderzocht in het advies en bevat de tijdens het onderzoek verzamelde relevante informatie, zoals de relevante antwoorden van de gemachtigde op vragen die de auditeur hem heeft gesteld.

Het verslag en de documentatienota worden meegedeeld aan de kamer waarbij de adviesaanvraag is ingediend vóór de zitting waarop het dossier door die kamer zal worden onderzocht.

3. Behandeling door de kamer(s)

a. Kamers, verenigde kamers en algemene vergadering

59. De verschillende beleidsdomeinen waarin de afdeling wetgeving adviseert, zijn verdeeld over de kamers waaruit de afdeling wetgeving is samengesteld. De dossiers van de federale overheid, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de

Duitstalige Gemeenschap worden volgens materie over deze kamers verdeeld. De dossiers van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest worden op dezelfde wijze over de Nederlandstalige kamers verdeeld en de dossiers van de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie over de Franstalige kamers. Een advies van de afdeling wetgeving draagt een nummer (oplopend sinds de eerste adviesaanvraag), gevolgd door een nummer dat aangeeft welke kamer het advies heeft gegeven. Voorontwerpen van verzamelwetgeving (zoals programmawetten) worden doorgaans verdeeld over de verscheidene kamers, waarvan de adviezen dan worden gebundeld in één enkel advies.

60. De afdeling wetgeving werkt het hele jaar door, ook in vakantieperiodes, omdat de adviestermijnen in die periodes blijven doorlopen. Tijdens de zomervakantie (van 16 juli tot 15 september) wordt de taak van de kamers overgenomen door twee vakantiekamers (een Nederlandstalige en een Franstalige), die alle adviesaanvragen blijven afhandelen. Een advies van de vakantiekamers herkent men aan de toevoeging “1/V” (Nederlandstalige vakantiekamer) of “2/V” (Franstalige vakantiekamer) (in de plaats van een gewoon kamernummer) aan het adviesnummer. Vaak zijn er in de zomervakantie overigens meer dossiers dan erbuiten, wat gecombineerd met een verminderde personeelsbezetting tot gevolg heeft dat het in die periode behoorlijk druk kan zijn voor de afdeling wetgeving. In die periodes zal dan ook regelmatig gevraagd moet worden om een verlenging van de termijnen (nr. 32), zal de overlaatprocedure moeten worden toegepast (nr. 55) en dreigen adviestermijnen te worden overschreden (nrs. 34 en 35).

61. In bepaalde gevallen kan een zaak verwezen worden naar de verenigde kamers. Dat betekent dat een Nederlandstalige kamer en een Franstalige kamer samen de adviesaanvraag of sommige aspecten ervan onderzoeken. Dit gebeurt onder meer wanneer in een bepaalde zaak een vraag rijst met betrekking tot de bevoegdheid van de federale overheid, de gemeenschappen of de gewesten, die één kamer niet alleen kan oplossen omdat die vraag te complex of te delicaat is. Ook voor andere belangrijke juridische vraagpunten is een verwijzing naar verenigde kamers mogelijk. In het geval van een verwijzing naar de verenigde kamers wordt de adviestermijn wel van rechtswege verlengd (nr. 33).

Een advies dat aldus (geheel of gedeeltelijk) is gegeven door verenigde kamers herkent men aan de toevoeging “VR” aan het adviesnummer. Indien een deel van het advies (dat geen betrekking heeft op het bevoegdheidsprobleem) wordt gegeven door de oorspronkelijk bevoegde kamer, wordt het nummer van die kamer toegevoegd aan de vermelding “VR”.

62. Ten slotte is er nog de algemene vergadering van de afdeling wetgeving, die is samengesteld uit ten minste acht staatsraden en eventueel zelfs alle leden van de kamers van de afdeling wetgeving kan omvatten. Op die nogal zware procedure wordt slechts in een beperkt aantal gevallen een beroep gedaan, hetzij omwille van het grote juridische of maatschappelijke belang van de zaak (zoals voor kwesties in verband met de staatshervorming of voor belangrijke kwesties met betrekking tot grondrechten), hetzij om de standpunten van de kamers over een bepaalde kwestie op één lijn te brengen. In het geval van een verwijzing naar de algemene vergadering wordt de adviestermijn wel van rechtswege verlengd (nr. 33).

Een advies dat aldus (geheel of gedeeltelijk) is gegeven door de algemene vergadering herkent men aan de toevoeging “AV” (in de plaats van of naast een kamernummer) aan het adviesnummer.

b. Verloop van de zitting

63. Voor elke zaak wordt een zittingsdatum bepaald, waarop de betrokken kamer de zaak bespreekt aan de hand van het auditoraatsverslag. De kamer wordt gevormd door de kamervoorzitter, de andere twee staatsraden en meestal ook één of twee assessoren. Die assessoren zijn juristen, veelal universiteitsprofessoren, die deeltijds de afdeling wetgeving bijstaan. De auditeur die het verslag heeft

opgesteld, licht dat verslag mondeling toe, waarna een bespreking volgt. Het is mogelijk dat de gemachtigde voor deze zitting wordt opgeroepen om uitleg te verstrekken over de zaak, maar van deze mogelijkheid wordt uiterst zelden gebruik gemaakt.

c. Opstellen van het advies

64. Het advies wordt opgesteld, hetzij op de zitting zelf, hetzij erna, afhankelijk van de complexiteit van de zaak en van de werkwijze van de betrokken kamer. Indien het advies na de zitting wordt opgesteld, dan gebeurt dit door een staatsraad-verslaggever of een assessor, die een advies opstelt in het licht van de bespreking op de zitting en in overleg met de andere leden van de kamer (staatsraden, assessoren, auditeurs en griffiers). De datum van het advies is de datum waarop de definitieve tekst ervan werd vastgesteld. In sommige gevallen zal die datum dus samenvallen met de datum van de zitting, maar in de andere gevallen wordt pas na de zitting een advies opgesteld.

G. Bezorging en vertaling van het advies

1. Bezorging van het advies

65. Het advies wordt bezorgd via e-mail aan de bestemmeling(en) en/of aan de gemachtigde(n) die op de brief met de adviesaanvraag zijn vermeld. Dit gebeurt ten laatste op de vervaldag van de termijn. Wanneer het advies nog vertaald moet worden (voor de federale overheid, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Duitstalige Gemeenschap – nr. 66), gaat het om een officieuze versie, enkel in de taal van de kamer die de adviesaanvraag heeft behandeld. Dit laatste wordt ook duidelijk vermeld in de e-mail waarmee het advies wordt bezorgd. Die officieuze versie van het advies kan naar aanleiding van de vertaling ervan nog formele aanpassingen ondergaan.

De officiële versie van het advies wordt in een geauthenticeerde versie (door middel van codes onderaan in de rechtermarge – nr. 98) uitsluitend via e-mail bezorgd.

2. Vertaling van het advies

66. De adviezen die bestemd zijn voor de federale overheid, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie worden nadien nog vertaald in de andere landstaal, zodat ze officieel in de twee talen opgesteld zijn. De adviezen bestemd voor de Duitstalige Gemeenschap worden van het Nederlands of het Frans vertaald in de officiële versie in het Duits.

De adviezen worden vertaald binnen een termijn van ten hoogste 15 dagen, die ingaat op de dag dat de officieuze versie van het advies via mail wordt bezorgd (nr. 65). Dit is een termijn van orde die in bijzonder drukke periodes onder spanning kan komen. Toch doet de afdeling wetgeving haar uiterste best om de adviezen tijdig in de vertaalde definitieve versie te bezorgen. De adviezen gevraagd binnen een termijn van vijf werkdagen worden zo snel mogelijk vertaald.

H. Inhoud van het advies

1. Een juridisch advies en geen beleidsadvies

67. De afdeling wetgeving is een algemeen juridisch adviesorgaan en geen gespecialiseerd beleidsmatig adviesorgaan. Dat betekent dat de afdeling wetgeving zich niet inlaat met de in een ontwerp of voorstel gemaakte beleidskeuzen, maar dat ze enkel nagaat of dat ontwerp of voorstel juridisch correct is geformuleerd en of het verenigbaar is met de rechtsnormen die hoger staan in de normenhiërarchie. Zo gaat de afdeling wetgeving na of een wetgevend ontwerp in overeenstemming is met de Grondwet, of een ontwerpbesluit wel een juridische basis vindt in de wet, enzovoort.

Dat neemt niet weg dat sommige juridische vragen inhouden dat de afdeling wetgeving de gemaakte beleidskeuzen moet beoordelen, maar dan wel vanuit een juridische invalshoek. Zo kan de verschillende behandeling van twee categorieën van burgers wel worden verantwoord, maar dan moet nagegaan worden welk doel ermee wordt nagestreefd en of er een redelijke verhouding is tussen het doel en de verschillende behandeling. In dergelijke gevallen wordt vaak een beroep gedaan op de gemachtigde om de verantwoording van die beleidskeuzen uiteen te zetten.

2. Een niet-bindend advies

68. Het advies van de afdeling wetgeving is geen bindend advies. Wanneer de adviesaanvrager meent dat een bepaalde opmerking van de afdeling wetgeving niet kan worden gevolgd, kan hij die naast zich neerleggen. Het is wel raadzaam om de redenen daarvoor uiteen te zetten, bijvoorbeeld in de memorie van toelichting in het geval van een wetgevend ontwerp (nrs. 73 tot 75). In dat laatste geval kan het parlement dan met kennis van zaken oordelen over de kwestie. Het is wel goed om weten dat een rechtscollege, zoals bijvoorbeeld het Grondwettelijk Hof, waar de betrokken rechtsregel later wordt aangevochten, vaak rekening houdt met het advies van de afdeling wetgeving. Het niet volgen van een advies moet dus goed worden overwogen en moet alleszins juridisch kunnen worden verantwoord.

3. Een open onderzoek

69. De afdeling wetgeving voert een open onderzoek: ze moet zelf mogelijke problemen in een tekst ontdekken en die, indien mogelijk met een oplossing ervoor, uiteenzetten in het advies. Niet alle denkbare juridische problemen kunnen evenwel op voorhand worden opgespoord. Soms blijkt pas nadien dat bijvoorbeeld een bepaalde categorie van burgers onevenredig wordt benadeeld door een regeling. Een advies van de afdeling wetgeving is dan ook geen “wettigheidswaarborg”.

De vraag is dan natuurlijk wat moet worden afgeleid uit het stilzwijgen van het advies op een bepaald punt. Betekent dit dat de afdeling wetgeving een bepaald probleem niet heeft opgemerkt of dat ze dat punt wel heeft onderzocht, maar van mening was dat er geen juridisch probleem was? Dat hangt in zeer grote mate af van de aard van het dossier (bijvoorbeeld de omvang en de complexiteit), van de tijd die de afdeling wetgeving kreeg om haar advies te geven en van de algemene zaaklast. Voor een advies zonder termijn kan men in beginsel ervan uitgaan dat indien een kwestie die de geldigheid in het gedrang zou kunnen brengen niet besproken wordt, er ook effectief geen probleem was volgens de afdeling wetgeving. Maar voor een advies op vijf werkdagen over een omvangrijke tekst ligt dat helemaal anders.

Indien u uitsluitsel wil over een bepaalde juridische kwestie die vervat is in het voorstel of ontwerp (bijvoorbeeld als u betwijfelt of een specifieke bepaling wel strookt met de bevoegdheidsverdeling), is het aangewezen om die kwestie in vraagvorm te vermelden in de brief met de adviesaanvraag.

4. Gevolgen van de onontvankelijkheid van de adviesaanvraag

70. In een aantal gevallen kan een adviesaanvraag onontvankelijk worden verklaard. Dat is bijvoorbeeld het geval:

- voor de federale overheid, indien voor een koninklijk besluit het overleg in de ministerraad is voorgeschreven en dat nog niet is gebeurd (nr. 45);
- voor de gemeenschappen en gewesten, indien een regeringsbesluit nog niet principieel werd goedgekeurd door de regering (nr. 45);
- indien de beslissing van de ministerraad of de regering met betrekking tot de nadere details van de adviesaanvraag door de adviesaanvrager niet wordt nageleefd (nrs. 46 en 47);
- indien de rechtsgrond voor een koninklijk besluit, een regerings- of een collegebesluit nog niet voldoende vaststaat doordat die nog niet is aangenomen in het betrokken parlement (nr. 9);
- indien er fundamentele tekortkomingen zijn in de adviesaanvraag of in de tekst, zoals een niet-ondertekende adviesaanvraag of tekst (nrs. 49 en 50), het ontbreken van de aanwijzing van een gemachtigde (nr. 49) of een tekst die dermate veel gebreken vertoont dat hij niet "gereed" is om te worden onderzocht (nr. 3);
- indien, voor aanvragen om advies binnen een termijn van vijf werkdagen, de motivering ontbreekt of niet deugdelijk is (nrs. 37 en 38).

In dergelijke gevallen is niet voldaan aan de adviesverplichting en moet opnieuw het advies worden gevraagd nadat de tekortkoming is rechtgezet. Dat laatste is natuurlijk niet het geval indien de afdeling wetgeving oordeelt dat ze niet bevoegd is om advies te verlenen, bv. omdat het voorgelegde besluit niet reglementair van aard is.

5. Gevolgen van ernstige juridische tekortkomingen van de tekst

71. Indien in een advies wordt gewezen op een ernstig probleem met betrekking tot het geheel of de essentie van de tekst, zoals de onbevoegdheid, het ontbreken van rechtsgrond voor een besluit of de strijdigheid met een hogere rechtsnorm, wordt doorgaans opgemerkt dat de afdeling wetgeving "afziet van het verder onderzoek van de tekst". Om tegemoet te komen aan dergelijke problemen zal doorgaans een zodanig ingrijpende aanpassing van de tekst vereist zijn, dat die tekst opnieuw om advies zal moeten worden voorgelegd (nrs. 11 en 72).

I. Aanpassingen ingevolge het advies en repliek op het advies

1. Mogelijke aanpassingen van de tekst na het advies (in geval van adviesverplichting)

72. Omdat de afdeling wetgeving een algemeen juridisch onderzoek doet van de voorgelegde tekst en die tekst volledig "gereed" moet zijn om te worden uitgevaardigd, moet de afdeling wetgeving in beginsel als laatste instantie worden geraadpleegd. De adviesverplichting houdt bovendien in dat elk inhoudelijk element van een tekst aan de afdeling wetgeving moet zijn voorgelegd. Indien een inhoudelijk element wordt toegevoegd of gewijzigd na het advies van de afdeling wetgeving, moet dan ook opnieuw advies worden gevraagd over dit element (nr. 11), omdat anders niet volledig voldaan is aan de adviesverplichting.

Daarop bestaat wel een uitzondering: aanpassingen die het gevolg zijn van opmerkingen in het advies en waarmee men probeert tegemoet te komen aan die opmerkingen, moeten niet opnieuw om advies worden voorgelegd. Indien de afdeling wetgeving echter opmerkt dat een bepaalde aanvulling van de tekst moet gebeuren en dat die aanvulling alsnog om advies moet worden voorgelegd, dan moet dat uiteraard wel gebeuren.

De verplichting om aanpassingen die niet het gevolg zijn van adviesopmerkingen om advies voor te leggen moet wel pragmatisch worden toegepast: een taalkundige correctie of een loutere herschikking van de tekst betekent niet dat men de tekst opnieuw om advies moet voorleggen. Als er inhoudelijke aanpassingen worden aangebracht die niet het gevolg zijn van adviesopmerkingen, is dat wel vereist.

Deze regel speelt overigens niet voor adviesaanvragen van parlementsvoorzitters. Na een advies over wetgevende voorstellen mag de tekst nog onbeperkt worden geamendeerd, maar de amendementen of de gewijzigde tekst kunnen (maar moeten niet) opnieuw om advies worden voorgelegd.

2. Repliek op het advies

73. Eerder werd al uiteengezet dat het advies van de afdeling wetgeving niet bindend is, maar dat het raadzaam is om de redenen voor het niet volgen van het advies uiteen te zetten (nr. 68). Dat kan op verschillende wijzen.

a. In de memorie van toelichting of in de parlementaire behandeling

74. Voor een wetgevend ontwerp kan de memorie van toelichting (die in beginsel reeds in een eerste versie aan de afdeling wetgeving werd voorgelegd) worden aangevuld met een uitleg over het volgen of niet volgen van specifieke adviesopmerkingen. Dat kan voor elk artikel afzonderlijk, maar ook in een aparte rubriek. Op die manier kan de regering het parlement nader inlichten over het gevolg dat zij wil geven aan het advies. Overigens wordt het voorontwerp (de tekst zoals die aan de afdeling wetgeving is voorgelegd) ook opgenomen in de parlementaire stukken. Dat betekent dat parlementsleden zelf kunnen nagaan op welke wijze de regering is omgegaan met adviesopmerkingen. Het is dan ook raadzaam om daarover gelijk de nodige uitleg te geven in de memorie van toelichting.

Het is eventueel ook mogelijk om in latere parlementaire stukken, zoals een commissieverslag, toelichting te geven bij het gevolg dat werd gegeven aan adviesopmerkingen. Dat is in het bijzonder relevant voor adviesaanvragen over wetgevende voorstellen of over amendementen.

b. In een verslag aan de Koning/regering

75. Voor besluiten is er uiteraard geen parlementaire behandeling en zijn er dus ook geen parlementaire stukken waarin kan worden uiteengezet wat het gevolg is dat werd gegeven aan adviesopmerkingen. Voor koninklijke besluiten en regeringsbesluiten is het wel mogelijk om in een verslag aan de Koning of aan de regering een dergelijke uitleg op te nemen. Zo'n verslag, dat inhoudelijk sterk lijkt op een memorie van toelichting, moet dan wel samen met het advies van de afdeling wetgeving en het besluit worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Voor ministeriële besluiten, waarvoor zo'n verslag niet kan worden opgesteld, bestaat de mogelijkheid om een beknopte overweging op te nemen in de aanhef van het besluit.

J. Bekendmaking van het advies

1. Algemene regeling

76. De adviezen van de afdeling wetgeving worden bekendgemaakt op de website van de Raad van State, samen met de teksten waarop die adviezen betrekking hebben.

Voor wetgevende voorstellen, ontwerpen en amendementen gebeurt de bekendmaking van die adviezen en teksten waarop die adviezen betrekking hebben van zodra die teksten zijn ingediend in het betrokken parlement. Wanneer een advies wordt gevraagd over een al ingediend voorstel of amendement, gebeurt de bekendmaking van zodra het advies is bezorgd aan het betrokken parlement.

Voor ontwerpen van koninklijke besluiten, regeringsbesluiten en ministeriële besluiten gebeurt de bekendmaking van die adviezen en teksten waarop die adviezen betrekking hebben van zodra het betrokken besluit wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Voor wetgevende ontwerpen en amendementen die niet worden ingediend en ontwerpbesluiten die niet worden bekendgemaakt, gebeurt de bekendmaking van die adviezen en teksten waarop die adviezen betrekking hebben, wat betreft de federale overheid, pas aan het einde van de lopende zittingsperiode (na de ontbinding van de Kamer van volksvertegenwoordigers). Wat betreft de gemeenschappen en gewesten gebeurt die bekendmaking slechts met de instemming van de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest. De gemeenschappen en gewesten hebben al hun instemming verleend met een analoge regeling als deze voor de federale overheid.

Om de opzoeking te vergemakkelijken van de adviezen en de teksten waarop die adviezen betrekking hebben, is er voorzien in een aantal zoekmogelijkheden op de website van de Raad van State (nr. 99).

2. Bijzondere gevallen

77. Naast de bekendmaking op de website van de Raad van State zijn er ook nog enkele alternatieve wijzen om een advies van de Raad van State te raadplegen.

a. Parlementaire stukken

78. Een advies over een wetgevend voorstel of ontwerp of over amendementen wordt in beginsel bekendgemaakt in de parlementaire stukken. Wanneer het advies een wetgevend ontwerp betreft, wordt niet alleen de tekst van het ontwerp zoals ingediend in het parlement, maar ook de tekst zoals voorgelegd aan de afdeling wetgeving in hetzelfde parlementair stuk opgenomen, zodat de parlementsleden kunnen nagaan in welke mate rekening werd gehouden met de adviesopmerkingen.

b. Belgisch Staatsblad

79. Het is steeds mogelijk om een advies over een ontwerp van koninklijk besluit of regeringsbesluit samen met het besluit in kwestie bekend te maken in het Belgisch Staatsblad. Het is raadzaam om in dat geval ook een verslag aan de Koning of aan de regering op te stellen en mee bekend te maken (nr. 75). Wanneer men een dergelijk verslag bekendmaakt, moet het advies van de afdeling wetgeving in elk geval eveneens worden bekendgemaakt. In het geval van koninklijke besluiten die wetsbepalingen opheffen, aanvullen, wijzigen of vervangen, is die bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het advies van de Raad van State, samen met het verslag aan de Koning, steeds verplicht.

c. Openbaarheid van bestuur

80. Krachtens de wetgeving inzake de openbaarheid van bestuur kan elke belangstellende particulier aan de adviesaanvrager vragen om het aan hem verleende advies van de afdeling wetgeving mee te delen. De adviesaanvrager moet in beginsel op deze vraag ingaan tenzij hij een uitzonderingsgrond voor de openbaarheid kan inroepen. Enkel het geheim van de beraadslaging zou eventueel een pertinente uitzonderingsgrond kunnen zijn zolang de tekst waarover advies is verleend nog niet is tot stand gekomen, of nog niet definitief werd afgevoerd.

d. Procedure voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

81. Wanneer een koninklijk besluit, regeringsbesluit of ministerieel besluit wordt aangevochten voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, is de verwerende partij (de overheid van wie het besluit uitgaat) verplicht om onder meer het advies van de afdeling wetgeving over dat besluit op te nemen in het administratief dossier dat aan de afdeling bestuursrechtspraak wordt bezorgd en waarvan de verzoeker kennis kan nemen. Indien de verzoeker uit dat advies juridische bezwaren kan afleiden waarvan hij eerder geen weet kon hebben, kan hij in beginsel die juridische bezwaren (zogenaamde middelen) alsnog aanvoeren in de procedure voor de afdeling bestuursrechtspraak.

II. Vaak gestelde vragen

A. Welke termijn kies ik het beste voor mijn adviesaanvraag?

82. De meest geschikte termijn voor een adviesaanvraag hangt af van hetgeen de adviesaanvrager wenst:

- indien de adviesaanvrager een zo diepgaand mogelijk advies wenst te verkrijgen, waarin eveneens de wetgevingstechnische kwesties worden onderzocht, dan kan hij het beste een adviesaanvraag indienen zonder opgave van een termijn; hij moet er dan wel zeker van zijn dat alle voorgeschreven vormvereisten zijn vervuld (is zulks niet het geval, dan zal de zaak geschrapt worden van de rol en op een wachtrol worden ingeschreven; het onderzoek zal pas hervat worden wanneer de voorzitter van de betrokken kamer vastgesteld heeft dat alle vormvereisten zijn vervuld);
- indien het dossier bijzonder complex of omvangrijk is, is het uiterst raadzaam om (gelet op de belangrijke impact van dergelijke dossiers op de reeds grote werklast van de afdeling wetgeving) een termijn van minstens zestig dagen toe te staan, eventueel verlengd met een voldoende bijkomende periode, bijvoorbeeld van dertig dagen (nrs. 26 tot 31);
- indien de adviesaanvrager snel een advies wenst te verkrijgen, zonder zich daarvoor te hoeven beroepen op enige spoedeisendheid, dan kan hij het beste de adviesaanvraag indienen met opgave van een termijn van zestig of dertig dagen; in principe zal de afdeling wetgeving een diepgaander onderzoek kunnen uitvoeren als zij beschikt over een termijn van zestig dagen, dan als ze slechts beschikt over een termijn van dertig dagen;
- indien spoedeisende omstandigheden rechtvaardigen dat het advies verkregen moet worden binnen een termijn van minder dan dertig dagen, en die omstandigheden op duidelijke en concrete wijze kunnen worden uiteengezet, dan is het het beste om aan de adviesaanvraag een termijn te verbinden van vijf werkdagen.

B. Ik wil de afdeling wetgeving meer tijd geven om een diepgaander advies te geven, maar ik wil het advies binnen drie maanden ontvangen. Hoe pak ik dat aan?

83. Indien de adviesaanvrager, vanwege de complexiteit van een dossier of op grond van een beleidskeuze, aan de afdeling wetgeving een termijn wenst toe te meten van drie maanden, kan hij dat doen in de door de minister ondertekende brief met de adviesaanvraag.

In die brief moet worden gepreciseerd dat om het advies wordt verzocht binnen de in artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, bedoelde termijn van zestig dagen, verlengd met dertig dagen.

C. Wat met een adviesaanvraag tijdens vakantieperiodes?

84. De afdeling wetgeving werkt het hele jaar door, ook tijdens de vakantieperiodes; de termijnen waarbinnen de adviezen moeten worden gegeven, worden niet opgeschort tijdens die periodes.

De zomervakantieperiode heeft echter wel invloed op de aan de afdeling wetgeving toegemeten termijn om haar advies te geven, en dat enkel met betrekking tot de adviesaanvragen met een termijn van dertig dagen. Zo wordt de aan de afdeling wetgeving toegekende termijn van rechtswege verlengd van dertig tot vijfenveertig dagen wanneer die termijn begint tussen 15 juni en 15 augustus.

Aangezien de afdeling wetgeving in die periodes met een verminderde bezetting werkt en er in die periodes betrekkelijk veel adviesaanvragen worden ingediend, is bovendien de kans reëel dat de

afdeling wetgeving om een (bijkomende) termijnverlenging vraagt (nr. 32), dat de overlaatprocedure wordt toegepast (nr. 55) of dat de adviestermijn wordt overschreden (nrs. 34 en 35).

D. Wat als de afdeling wetgeving beslist geen advies te geven over een ontwerpbesluit?

85. Wanneer de werklast van de afdeling wetgeving te groot is om binnen de beschikbare termijn over alle teksten advies te geven, is het mogelijk dat de afdeling wetgeving de zogenaamde overlaatprocedure (nr. 55) toepast.

De griffie brengt de adviesaanvrager op de hoogte van die beslissing. In dit geval kan de procedure voor het vaststellen van het ontwerpbesluit worden voortgezet. In de aanhef van het besluit moet worden vermeld dat er geen advies gegeven is binnen de vereiste termijn. Die vermelding is belangrijk om te laten blijken dat men heeft voldaan aan de verplichting om het advies te vragen. Ze luidt als volgt:

"Gelet op de adviesaanvraag aan de Raad van State binnen een termijn van … (aantal) dagen, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, … (1°, 2° of 3°), van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;
Overwegende dat de adviesaanvraag is ingeschreven op … (datum) op de rol van de afdeling Wetgeving van de Raad van State onder het nummer xx.xxx/x;
Gelet op de beslissing van de afdeling Wetgeving van... (datum) om binnen de gevraagde termijn geen advies te verlenen, met toepassing van artikel 84, § 5, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;"

E. Wat met beslissingen van de ministerraad of van een regering waarin bepaalde voorwaarden worden geformuleerd over de raadpleging van andere organen (vooraleer de afdeling wetgeving wordt geraadpleegd) en bepaalde termijnen voor de raadpleging van de afdeling wetgeving worden bepaald?

86. Elke adviesaanvraag die uitgaat van een andere uitvoerende macht dan de federale regering moet, op straffe van niet-ontvankelijkheid, vergezeld zijn van de notificatie van de bespreking binnen de betrokken regering. In het geval van de federale regering geldt dat ook voor de kennisgeving van het overleg in de ministerraad telkens wanneer die wordt vereist krachtens een bepaalde tekst.

In de kennisgevingen van die bespreking of dat overleg die bij de adviesaanvraag zijn gevoegd, kunnen door de regering of door de ministerraad op uitdrukkelijke wijze voorwaarden worden geformuleerd betreffende de manier waarop een adviesaanvraag bij de afdeling wetgeving kan worden ingediend. Het kan gaan om de noodzakelijkheid om bepaalde overlegprocedures te vervullen (bijvoorbeeld: vakbondsoverleg; overleg met de vertegenwoordigings- en coördinatieorganen van de inrichtende machten van het onderwijs; het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit, enz.), waarbij het toezenden van de adviesaanvraag aan de Raad van State uitdrukkelijk afhankelijk wordt gesteld van de voorwaarde dat dit overleg geen wijzigingen van het ontwerp inhoudt. In dat geval moet de adviesaanvrager er zich van vergewissen dat die voorwaarden wel degelijk zijn vervuld, en dit voordat de adviesaanvraag wordt ingediend. In het andere geval loopt de adviesaanvrager immers het risico dat zijn aanvraag ofwel voorbarig (bijvoorbeeld wanneer de aanvraag is ingediend voordat de bij het overleg vereiste procedure tot een goed einde is gebracht) of niet-ontvankelijk wordt verklaard

(bijvoorbeeld wanneer de adviesaanvraag betrekking heeft op een ontwerp dat niet opnieuw is voorgelegd aan de collegiale beraadslaging, terwijl het wijzigingen heeft ondergaan ten gevolge van overlegprocedures of dat het niet is gewijzigd ondanks de voorstellen tot wijziging die tijdens die procedures zijn geopperd).

De collegiale beraadslaging kan de termijn waarbinnen om het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State zal worden verzocht uitdrukkelijk vaststellen op zestig of dertig dagen. In dat geval kan de adviesaanvrager niet op eigen initiatief beslissen om het advies te vragen binnen een kortere termijn. Een nieuwe collegiale beraadslaging met het oog op het vragen van een advies binnen die kortere termijn is dan vereist.

F. Wanneer en hoe kan ik de afdeling wetgeving contacteren (voor en tijdens de adviesaanvraag)?

87. Voor de adviesaanvraag kan u contact opnemen met de griffie voor inlichtingen over de wijze waarop de adviesaanvraag moet worden ingediend. Dat is uiteraard ook mogelijk tijdens en na de advisering, voor vragen die verband houden met de dossiersamenstelling, de termijn en de bezorging van het advies.

Tijdens de advisering kan u contact opnemen met de bevoegde auditeur (contactgegevens kunnen worden gevraagd aan de griffie) indien u bepaalde inhoudelijke opmerkingen of inlichtingen wil bezorgen en wanneer de auditeur u zelf nog niet heeft gecontacteerd.

U kan de griffie van de afdeling wetgeving bereiken via e-mail (wet-leg@raadvanstate.be) of via telefoonnummer 02 234 97 80.

Wanneer het onmogelijk is om een adviesaanvraag via mail in te dienen (bijvoorbeeld omwille van omvangrijke bijlagen die enkel op papier beschikbaar zijn), kan het dossier worden bezorgd aan het onthaal van de Raad van State (Wetenschapsstraat 33 - ingang linkerkant - gelijkvloers), dat geopend is van 8u tot 17u. Indien het een spoedeisende adviesaanvraag betreft, kan u het beste duidelijk “DRINGEND” vermelden op de enveloppe.

Omwille van de administratieve controle die ermee gepaard gaat, worden enkel adviesaanvragen die tot 15 uur worden ontvangen, dezelfde dag nog ingeschreven op de rol. Adviesaanvragen die na 15 uur worden ontvangen, worden de eerstvolgende werkdag ingeschreven op de rol. Vanaf die inschrijving op de rol begint de eventuele termijn te lopen.

De sluitingsdagen van de Raad van State zijn:

- 1 en 2 januari
- paasmaandag
- 1 mei
- Onze-Lieve-Heer-Hemelvaart
- pinkstermaandag
- 21 juli
- 15 augustus
- 1 en 2 november
- 11 november
- 15 november
- 25 en 26 december
- de brugdagen voor het federaal openbaar ambt

G. Is het mogelijk om binnen het kader van de adviesaanvraag specifieke problemen onder de aandacht van de afdeling wetgeving te brengen?

88. Ja, dat is mogelijk, maar enkel als die problemen rechtstreeks verband houden met de tekst die om advies is voorgelegd. De afdeling wetgeving is immers niet bevoegd om advies te geven over rechtsvragen, maar enkel over teksten. Maar als u bijvoorbeeld uitsluitsel wilt over de verenigbaarheid van een specifieke bepaling in uw tekst met een hogere rechtsregel, kan u die vraag voorleggen door ze te vermelden in de adviesaanvraag. U kan ook een nota toevoegen aan het adviesdossier waarin de problematiek ten behoeve van de afdeling wetgeving nader wordt geschetst en waarin u eventueel uw standpunt uiteenzet.

H. Kan de tekst van een ontwerp nog worden gewijzigd gedurende de adviesaanvraag?

89. Een tekst die om advies wordt voorgelegd mag in beginsel niet meer gewijzigd worden gedurende de behandeling van de adviesaanvraag. Indien dat toch zou gebeuren, moet in beginsel een nieuwe adviesaanvraag worden ingediend. Dat is natuurlijk niet het geval voor tekstaanpassingen die aan de gemachtigde worden voorgesteld en waarmee de gemachtigde instemt of die door de gemachtigde worden voorgesteld als alternatief wegens juridische bezwaren die rijzen bij het onderzoek van de tekst en die in het advies worden aanvaard.

Voor de rechtzetting van beperkte materiële vergissingen die in de adviesaanvraag zouden zijn geslopen, wordt het beste zo snel mogelijk contact opgenomen met de griffie of met de auditeur. Die zullen dan nagaan of en hoe deze vergissingen alsnog kunnen worden rechtgezet. Het spreekt vanzelf dat dergelijke situaties zoveel mogelijk moeten worden vermeden door enkel een definitieve en volledig uitgewerkte tekst om advies voor te leggen.

I. Kan ik een adviesaanvraag intrekken of wijzigen en op welke wijze?

90. De adviesaanvrager kan op elk ogenblik zijn adviesaanvraag intrekken. Aangezien een dergelijke beslissing tot gevolg heeft dat de zaak aan de afdeling wetgeving wordt onttrokken, omdat de adviesaanvraag van de rol wordt geschrapt, moet de intrekkingsbeslissing uitgaan van de adviesaanvrager zelf, namelijk de minister of de parlementsvoorzitter die de aanvraag heeft ingediend.

Wanneer de adviesaanvrager de termijn wil wijzigen waarbinnen hij oorspronkelijk het advies van de afdeling wetgeving had gevraagd, kunnen twee mogelijke gevallen zich voordoen:

- Een verlenging van de oorspronkelijk toegemeten termijn mag via e-mail worden toegestaan door de adviesaanvrager of zijn gemachtigde;
- Een vraag om het advies te geven binnen een termijn die korter is dan de oorspronkelijk toegemeten termijn, moet uitgaan van de adviesaanvrager zelf.

J. De auditeur stelt (veel) vragen (op korte termijn) over de tekst. Moet ik me zorgen maken?

91. Rekening houdende met het grote aantal adviesaanvragen, de korte termijnen waarbinnen om advies wordt gevraagd en de zittingsdatum (nr. 63), zal de auditeur vaak genoodzaakt zijn de gemachtigde te vragen om op vrij korte termijn op zijn vragen om nadere toelichting te antwoorden.

Of en hoeveel vragen aan de gemachtigde worden voorgelegd, hangt onder meer af van de complexiteit van de tekst en van de toelichting bij de tekst die reeds in het dossier voorkomt. Die vragen kunnen om verschillende redenen gesteld worden: wegens een onvolledigheid, onduidelijkheid of dubbelzinnigheid in de tekst of in het dossier, maar ook wegens potentiële juridische knelpunten. Deze potentiële knelpunten kunnen in de dialoog tussen de gemachtigde en de auditeur eventueel al worden uitgeklaard of opgelost, zodat er geen opmerking moet aan worden gewijd in het advies of dat in het advies dadelijk een oplossing kan worden voorgesteld voor het knelpunt. Het is dan ook in het belang van de adviesaanvrager dat tijdig en op constructieve wijze wordt ingegaan op de vragen van de auditeur.

Indien het antwoord op de vragen van de auditeur niet tijdig bezorgd kan worden, kan het beste overlegd worden met de auditeur over het toestaan van een beperkte termijnverlenging voor de verdere afhandeling van het advies, in ruil voor een langere termijn om te antwoorden op de vragen.

K. Waarom gaat mijn dossier naar verenigde kamers of naar de algemene vergadering?

92. Een dossier kan worden verwezen naar verenigde kamers wanneer een vraag rijst met betrekking tot de bevoegdheid van de federale overheid, de gemeenschappen of de gewesten die één kamer niet alleen kan oplossen omdat die vraag te complex of te delicaat is. Dat betekent niet noodzakelijk dat een onbevoegdheidsoordeel dreigt voor uw tekst, maar wel dat op dat punt ruimer moet worden overlegd. De verwijzing naar verenigde kamers heeft wel tot gevolg dat de termijn automatisch wordt verlengd met vijftien dagen of met drie werkdagen, naargelang het geval (nrs. 33, 42 en 61).

Een dossier kan worden verwezen naar verenigde kamers of naar de algemene vergadering van de afdeling wetgeving wanneer het een groot juridisch of maatschappelijk belang vertoont of wanneer de standpunten van de kamers over een bepaalde kwestie op één lijn moeten worden gebracht. Dat betekent niet noodzakelijk dat een ongunstig juridisch oordeel dreigt voor uw tekst, maar wel dat over het advies ruimer moet worden overlegd. De verwijzing naar verenigde kamers of naar de algemene vergadering heeft wel tot gevolg dat de termijn automatisch wordt verlengd met vijftien dagen of met drie werkdagen, naargelang het geval (nrs. 33, 42, 61 en 62).

L. We begrijpen de draagwijdte van een opmerking in het advies van de afdeling wetgeving niet. Wat moeten we doen?

93. De afdeling wetgeving geeft volgens de wet een “beredeneerd” advies, wat betekent dat ze uiteenzet waarom ze tot de bevindingen komt die in het advies worden uiteengezet. De afdeling wetgeving probeert, als adviseur van de parlementen en de regeringen, binnen de perken van hetgeen juridisch mogelijk is een constructief standpunt in te nemen over de knelpunten die in het advies aan bod komen. Indien u toch vragen zou hebben over de concrete implicaties van een advies, kan u het beste contact opnemen met de auditeur-verslaggever die in het betrokken advies wordt vermeld. De auditeur-verslaggever kan u echter enkel toelichting geven over hetgeen op juridisch noodzakelijke wijze voortvloeit uit het advies. Om deontologische redenen kan hij u geen toelichting of advies geven over ruimere vragen.

M. Kan de tekst van een ontwerp nog worden gewijzigd na het advies?

94. Ja, dat is mogelijk, maar indien het gaat om initiatieven van een regering, moet men rekening houden met de adviesverplichting (nrs. 12 en 13), die inhoudt dat na het advies van de afdeling

wetgeving in de ontwerptekst enkel nieuwe bepalingen kunnen worden opgenomen of bepalingen kunnen worden gewijzigd, wanneer daarmee wordt tegemoetgekomen aan opmerkingen in het advies van de afdeling wetgeving. Voor andere nieuwe bepalingen of wijzigingen moet de aangepaste ontwerptekst opnieuw voor advies worden voorgelegd (nrs. 11 en 72).

N. Kan ik de afdeling wetgeving een tweede keer raadplegen (over een aangepaste versie van het ontwerp)?

95. Dat is mogelijk onder bepaalde voorwaarden. In dat geval wordt dit het beste vermeld in de adviesaanvraag, samen met het nummer van het eerste advies. De afdeling wetgeving zal dan wel nagaan welke onderdelen van de tekst nieuw zijn en welke niet. Het advies zal dan in beginsel beperkt zijn tot de nieuwe onderdelen (nr. 11).

O. Ik wil uitdrukkelijk vermelden wat ik gedaan heb met de opmerkingen in een advies van de afdeling wetgeving. Hoe kan ik dat doen?

96. Voor wetgevende ontwerpen is de memorie van toelichting de aangewezen plaats om te vermelden welk gevolg is gegeven aan de adviesopmerkingen. Het is zelfs raadzaam om dat voor elke belangrijke adviesopmerking op een voldoende duidelijke wijze te doen, zodat het parlement daarover met kennis van zaken kan oordelen (nr. 74).

Voor ontwerpbesluiten kan men het beste gebruik maken van een verslag aan de Koning of aan de regering. Dat moet dan wel samen met het advies en het besluit bekendgemaakt worden in het Belgisch Staatsblad (nr. 75). Voor een ministerieel besluit, waarvoor zo'n verslag niet kan worden opgesteld, bestaat de mogelijkheid van een beknopte overweging in de aanhef van dat besluit.

P. Wat betekenen de codes na het adviesnummer?

97. Het nummer dat volgt op het adviesnummer slaat op de kamer die de adviesaanvraag heeft onderzocht (nr. 59). Indien meerdere kamers betrokken zijn bij de advisering (bijvoorbeeld bij verzamelwetten), worden ze achtereenvolgens vermeld.

De toevoeging "1/V" en "2/V" slaan op de Nederlandstalige respectievelijk de Franstalige vakantiekamer (nr. 60). De toevoeging "VR" betreft de verenigde kamers en de toevoeging "AV" of "AG" slaat op de algemene vergadering van de afdeling wetgeving (nrs. 61 en 62).

Q. Wat betekenen de codes onderaan de rechtermarge?

98. In de pdf-versie van een advies staat onderaan in de rechtermarge op elke bladzijde een code. Die code, die uniek is voor elk advies, betekent dat een griffier het advies heeft geauthenticeerd. Wanneer in het geval van een officieuze (nog niet vertaalde) versie van een advies naderhand een officiële versie (in de twee talen) wordt bezorgd, heeft die versie een nieuwe code. Op de Word-versie van het advies, die eveneens wordt bezorgd, komt een dergelijke code niet voor.

R. Waar vind ik de adviezen van de Raad van State?

99. De adviezen van de Raad van State zijn raadpleegbaar van zodra de wetgevende tekst waarop ze betrekking hebben in het parlement is ingediend of het besluit waarop ze betrekking hebben is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. In elk geval zijn ze uiterlijk raadpleegbaar aan het einde van de zittingsperiode (nr. 76).

De snelste manier om een advies terug te vinden aan de hand van het nummer is om het zoekformulier op de website van de Raad van State te gebruiken: http://www.raadvanstate.be/?lang=nl&page=adv_search. Voor adviezen die dateren van na 1 januari 2017 krijgt u naast het advies ook de tekst waarop het advies betrekking heeft.
Het is ook mogelijk om te zoeken op zoektermen, waarna u de zoekresultaten kan verfijnen aan de hand van het jaar, de nummers, de inhoudelijke categorieën, de termijn, de aard van de tekst en de adviesaanvrager.

Een andere manier om adviezen terug te vinden is aan de hand van de Reflex-databank "Chrono": http://reflex.raadvanstate.be/reflex/?page=chrono. In het zoekformulier kan u een adviesnummer invullen om de rechtsregel terug te vinden waarover dat advies is gegeven. Als u geen resultaat krijgt betekent dat dat de tekst na het advies geen doorgang heeft gevonden. U kan ook via het zoekformulier een bepaalde rechtsregel terugvinden om dan het advies te raadplegen dat over die rechtsregel is gegeven. In beide gevallen zal u in informatiescherm over de betrokken rechtsregel rechts de rubriek "Advies van de Raad van State" zien staan met de link naar het betrokken advies.

Ten slotte is er ook de mogelijkheid om de recent uitgebrachte adviezen per maand te raadplegen: http://www.raadvanstate.be/?lang=nl&page=avis_recent_e_adviezen. Per overheid krijgt u een overzicht van de adviezen (en de teksten waarop die adviezen betrekking hebben). De bekendmaking gebeurt pas van zodra de betrokken besluiten zijn bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad of de betrokken ontwerpen van wetgevende normen zijn ingediend in het parlement.

S. Waar kan ik terecht voor vragen over wetgevingstechniek?

100. Indien u wetgevingstechnische vragen heeft over teksten, kan u het beste eerst de handleiding wetgevingstechniek (http://www.raadvanstate.be/?action=doc&doc=770) van de Raad van State raadplegen (of, voor de Vlaamse overheid, zie ook de omzendbrief wetgevingstechniek (https://overheid.vlaanderen.be/omzendbrief-wetgevingstechniek)). Indien u in de handleiding wetgevingstechniek geen uitsluitsel vindt over uw vraag, kan u de kwestie voorleggen aan wetgevingstechniek@raadvanstate.be.

III. Modellen van brieven

Bijlage 1. Brief met adviesaanvraag van een minister zonder termijnbepaling[1]

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van artikel 3, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State[2] heb ik de eer een [voorontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][amendement op een voorontwerp (voorstel) van wet (decreet, ordonnantie) …][ontwerp van … besluit over …][*] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

Bijgaand bezorg ik u:

a) het [voorontwerp][ontwerp][*] door mij ondertekend;
b) de documenten met betrekking tot de vervulling van de voorgeschreven vormvereisten, namelijk: … (vermelding van elk document);
c) documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document).[3]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres) en, in geval van afwezigheid van deze persoon, de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[4]

Het advies kan worden bezorgd [aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en)] [en] [aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)].[5]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de minister)

---

[*] Schrappen wat niet past en aanvullen waar nodig.
[1] Zie nrs. 23 tot 25.
[2] Wanneer het gaat om een ontwerp van koninklijk besluit dat ertoe strekt wetsbepalingen op te heffen, aan te vullen, te wijzigen of te vervangen, vermeld artikel 3*bis*, § 1 in plaats van artikel 3, § 1.
[3] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 51.
[4] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49 en 57.
[5] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 2. Brief met adviesaanvraag van een minister binnen een termijn van zestig dagen[1]

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van artikel 3, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State[2] heb ik de eer een [voorontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][amendement op een voorontwerp (voorste) van wet (decreet, ordonnantie) …][ontwerp van … besluit over …][*] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

Overeenkomstig artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zou ik het op prijs stellen mocht het advies worden verstrekt binnen een termijn van zestig dagen [welke termijn ik verleng met … dagen (tot …)].[*-3]

Bijgaand bezorg ik u:

a) het [voorontwerp][ontwerp][*] door mij ondertekend;
b) de documenten met betrekking tot de vervulling van de voorgeschreven vormvereisten, namelijk: … (vermelding van elk document);
c) documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document).[4]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres) en, in geval van afwezigheid van deze persoon, de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[5]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)].[6]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de minister)

---

[*] Schrappen wat niet past en aanvullen waar nodig.
[1] Zie nrs. 26 tot 35.
[2] Wanneer het gaat om een ontwerp van koninklijk besluit dat ertoe strekt wetsbepalingen op te heffen, aan te vullen, te wijzigen of te vervangen, vermeld artikel 3*bis*, § 1 in plaats van artikel 3, § 1.
[3] Wat betreft de verlenging van de termijn voor de mededeling van het advies, zie nr. 31.
[4] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 51.
[5] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49 en 57.
[6] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 3. Brief met adviesaanvraag van een minister binnen een termijn van dertig dagen[1]

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van artikel 3, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State[2] heb ik de eer een [voorontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][amendement op een voorontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][ontwerp van … besluit over …][*] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

Overeenkomstig artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zou ik het op prijs stellen mocht het advies worden verstrekt binnen een termijn van dertig dagen [welke termijn ik verleng met … dagen (tot …)].[*-3]

Bijgaand bezorg ik u:

a) het [voorontwerp] [ontwerp][*] door mij ondertekend;
b) de documenten met betrekking tot de vervulling van de voorgeschreven vormvereisten, namelijk: … (vermelding van elk document);
c) documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document).[4]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres) en, in geval van afwezigheid van deze persoon, de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[5]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)].[6]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de minister)

---

[*] Schrappen wat niet past en aanvullen waar nodig.
[1] Zie nrs. 26 tot 35.
[2] Wanneer het gaat om een ontwerp van koninklijk besluit dat ertoe strekt wetsbepalingen op te heffen, aan te vullen, te wijzigen of te vervangen, vermeld artikel 3*bis*, § 1 in plaats van artikel 3, § 1.
[3] Wat betreft de verlenging van de termijn voor de mededeling van het advies, zie nr. 31.
[4] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 51.
[5] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49 en 57.
[6] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 4. Brief met adviesaanvraag van een minister binnen een termijn van vijf werkdagen[1]

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van artikel 3, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State[2] heb ik de eer een [voorontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][amendement op een voorontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][ontwerp van … besluit over …][*] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

Overeenkomstig artikel 84, § 1, 3°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zou ik het op prijs stellen mocht het advies worden verstrekt binnen een termijn van vijf werkdagen [welke termijn ik verleng met … werkdagen (tot …)][*-3]. Het verzoek om spoedbehandeling is gemotiveerd door … (vermelding van de motivering).[4]

Bijgaand bezorg ik u:

a) het [voorontwerp][ontwerp][*] door mij ondertekend;
b) de documenten met betrekking tot de vervulling van de voorgeschreven vormvereisten, namelijk: … (vermelding van elk document);
c) documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document). [5]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres) en, in geval van afwezigheid van deze persoon, de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[6]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)]. [7]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de minister)

---

[*] Schrappen wat niet past en aanvullen waar nodig.
[1] Zie nrs. 36 tot 43.
[2] Wanneer het gaat om een ontwerp van koninklijk besluit dat ertoe strekt wetsbepalingen op te heffen, aan te vullen, te wijzigen of te vervangen, vermeld artikel 3*bis*, § 1 in plaats van artikel 3, § 1.
[3] Wat betreft de verlenging van de termijn voor de mededeling van het advies, zie nr. 31.
[4] Zie nr. 38.
[5] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 51.
[6] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49 en 57.
[7] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 5. Brief met gezamenlijke adviesaanvraag van een of meer ministers

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van de artikelen 3, § 1, en 4/1 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State [heb ik][hebben wij] de eer de bijgevoegde [voorontwerpen van instemmingsteksten met betrekking tot het [samenwerkingsakkoord] [verdrag] van … [opschrift]] [voorontwerpen van gezamenlijk decreet/ordonnantie [opschrift]] [ontwerpen van gezamenlijk besluit [opschrift]] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

[vermelding van de termijn zoals in de bijlagen 2, 3 of 4]

Bijgaand [bezorg ik][bezorgen wij] u:

a) de machtiging(en) van de bevoegde ministers van de andere betrokken overheden[1] of de notificaties van de Ministerraad of de regeringen van de andere betrokken overheden om deze gezamenlijke adviesaanvraag in te dienen;
b) de [voorontwerpen] [ontwerpen][*] elk ondertekend door de bevoegde minister van de betrokken overheid;
[c) [het door alle bevoegde ministers ondertekende samenwerkingsakkoord] [het verdrag met de vereiste vertalingen];]
d) de documenten met betrekking tot de vervulling van de voorgeschreven vormvereisten, namelijk: … (vermelding van elk document);
e) documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document). [2]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres) en, in geval van afwezigheid van deze persoon, de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[3]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)].[4]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de minister)

---

[1] Zie bijlage 6.
[2] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 52.
[3] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49, 52 en 57.
[4] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 6. Machtiging tot het indienen van een gezamenlijke adviesaanvraag

(eventueel in meervoud, voor elke minister die machtiging verleent)

De ondertekenende minister(s) machtig(t)(en) de minister van … van de [betrokken overheid] om in zijn/haar/hun naam een gezamenlijke adviesaanvraag in te dienen met toepassing van de artikelen 3, § 1, en 4/1 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, voor de [voorontwerpen van instemmingsteksten met betrekking tot het [samenwerkingsakkoord] [verdrag] van … [opschrift]] [voorontwerpen van gezamenlijk decreet/ordonnantie [opschrift]] [ontwerpen van gezamenlijk besluit [opschrift]].

… (Naam en handtekening van de minister(s))

Bijlage 7. Brief met adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement zonder bepaling van een termijn[1]

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heb ik de eer een [ontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][een voorstel van wet (decreet, ordonnantie) …][een amendement op een voorstel (ontwerp) van wet (decreet, ordonnantie) …][*] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

Bijgaand bezorg ik u het [voorstel][ontwerp][*] en de documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document).[2]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[3]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)].[4]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de voorzitter van het parlement)

---

[*] Schrappen wat niet past en aanvullen waar nodig.
[1] Zie nrs. 23 tot 25.
[2] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 51.
[3] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49 en 57.
[4] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 8. Brief met adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement binnen een termijn van zestig dagen[1]

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heb ik de eer een [ontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][voorstel van wet (decreet, ordonnantie) …][amendement op een voorstel (ontwerp) van wet (decreet, ordonnantie) …][*] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

Overeenkomstig artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zou ik het op prijs stellen mocht het advies worden verstrekt binnen een termijn van zestig dagen [welke termijn ik verleng met … dagen (tot …)].[*-2]

Bijgaand bezorg ik u het [voorstel][ontwerp][*] en de documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document).[3]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[4]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)].[5]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de voorzitter van het parlement)

---

[*] Schrappen wat niet past en aanvullen waar nodig.
[1] Zie nrs. 26 tot 35.
[2] Wat betreft de verlenging van de termijn voor de mededeling van het advies, zie nr. 31.
[3] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 51.
[4] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49 en 57.
[5] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 9. Brief met adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement binnen een termijn van dertig dagen[1]

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heb ik de eer een [ontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][voorstel van wet (decreet, ordonnantie) …][amendement op een voorstel (ontwerp) van wet (decreet, ordonnantie) …][*] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

Overeenkomstig artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zou ik het op prijs stellen mocht het advies worden verstrekt binnen een termijn van dertig dagen [welke termijn ik verleng met … dagen (tot …)].[*-2]

Bijgaand bezorg ik u het [voorstel][ontwerp][*] en de documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document).[3]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[4]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)].[5]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de voorzitter van het parlement)

---

[*] Schrappen wat niet past en aanvullen waar nodig.
[1] Zie nrs. 26 tot 35.
[2] Wat betreft de verlenging van de termijn voor de mededeling van het advies, zie nr. 31.
[3] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 51.
[4] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49 en 57.
[5] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 10. Brief met adviesaanvraag van de voorzitter van een parlement binnen een termijn van vijf werkdagen[1]

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heb ik de eer een [ontwerp van wet (decreet, ordonnantie) …][voorstel van wet (decreet, ordonnantie) …][amendement op een voorstel (ontwerp) van wet (decreet, ordonnantie) …][*] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

Overeenkomstig artikel 84, § 1, 3°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zou ik het op prijs stellen mocht het advies worden verstrekt binnen een termijn van vijf werkdagen [welke termijn ik verleng met … werkdagen (tot …)].[*-2] Het verzoek om spoedbehandeling is gemotiveerd door … (vermelding van de motivering).[3]

Bijgaand bezorg ik u het [voorstel][ontwerp][*] en de documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document).[4]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[5]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)].[6]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de voorzitter van het parlement)

---

[*] Schrappen wat niet past en aanvullen waar nodig.
[1] Zie nrs. 36 tot 43.
[2] Wat betreft de verlenging van de termijn voor de mededeling van het advies, zie nr. 31.
[3] Zie nr. 38.
[4] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 51.
[5] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49 en 57.
[6] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 11. Brief met gezamenlijke adviesaanvraag van een of meer voorzitters van een parlement

Aan de Eerste Voorzitter van de Raad van State

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Met toepassing van de artikelen 2 en 4/2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State [heb ik][hebben wij] de eer de bijgevoegde [voorstellen van instemmingsteksten met betrekking tot het samenwerkingsakkoord van … [opschrift]] [voorstellen van gezamenlijk decreet/ordonnantie [opschrift]] voor advies voor te leggen aan de afdeling Wetgeving.

[vermelding van de termijn zoals in de bijlagen 8, 9 of 10]

Bijgaand [bezorg ik][bezorgen wij] u:

a) de machtiging(en) van de voorzitters van de andere betrokken parlementen om deze gezamenlijke adviesaanvraag in te dienen;[1]
b) de voorstellen;
[c) het door alle bevoegde parlementsvoorzitters ondertekende samenwerkingsakkoord;]
d) documenten die nuttig zijn voor het onderzoek van de voorgelegde tekst, namelijk: … (vermelding van elk document). [2]

Indien de Raad van State het nodig acht om uitleg te vragen over de draagwijdte van sommige bepalingen, dan kan hij zich richten tot de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres) en, in geval van afwezigheid van deze persoon, de [heer][mevrouw][*] … (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres).[3]

Het advies kan worden bezorgd aan de hiervoor aangewezen perso(o)n(en) [en aan de [heer][mevrouw][*]… (naam en hoedanigheid, telefoonnummer, gsm-nummer en e-mailadres)]. [4]

Met bijzondere hoogachting,

… (Naam en handtekening van de voorzitter(s) van het parlement)

---

[1] Zie bijlage 12.
[2] Wat betreft de documenten die moeten worden bijgevoegd, zie nrs. 49 tot 52.
[3] Wat betreft deze aanwijzing, zie nrs. 49, 52 en 57.
[4] Wat betreft deze aanwijzing, zie nr. 49.

Bijlage 12. Machtiging tot het indienen van een gezamenlijke adviesaanvraag

(eventueel in meervoud, voor elke voorzitter van een parlement die machtiging verleent)

De ondertekenende voorzitter(s) machtig(t)(en) de voorzitter van … om in zijn/haar/hun naam een gezamenlijke adviesaanvraag in te dienen met toepassing van de artikelen 2 en 4/2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, voor de [voorstellen van instemmingsteksten met betrekking tot het samenwerkingsakkoord van … [opschrift]] [voorstellen van gezamenlijk decreet/ordonnantie [opschrift]].

… (Naam en handtekening van de voorzitter(s))

Vademecum van de afdeling Wetgeving

www.raadvst-consetat.be

info@raadvst-consetat.be

linkedin.com/company/councilstatebe

Raad van State
Conseil d'État
Staatsrat

Raad van State · Wetenschapsstraat 33 · 1040 Brussel